

Veileder for departementenes styring av Norges forskningsråd

Innholdsfortegnelse:

1. Innledning	1
1.1 Om veilederen	1
1.2 Premisser	1
2. Ambisjoner.....	2
3. Om styring og styringssystemet	3
3.1 Om målene og de strategiske områdene	5
3.2 Om resultater og styringsinformasjon.....	6
4. Mål, strategiske områder og styringsinformasjon.....	8
4.1 Mål 1 Økt vitenskapelig kvalitet	8
4.2 Mål 2 Økt verdiskaping i næringslivet.....	9
4.3 Mål 3 Møte store samfunnsutfordringer.....	11
4.4 Mål 4 Velfungerende forskningssystem.....	14
4.5 Mål 5 God rådgivning	15
5. Virksomhetskostnader.....	15
6. Sektoroverskridende og strategiske satsinger.....	16
7. Departementenes observatører i porteføljestyrene.....	16
8. Styringsdialogen.....	17
8.1 Tildelingsbrev.....	17
8.2 Årsrapport.....	18
8.3 Styringsmøter	20
8.4 Etatsstyringsmøtet	20

Vedlegg:

- Mal for Kunnskapsdepartementets tildelingsbrev som etatsstyrer 2022
- Mal for departementenes tildelingsbrev 2022
- [Struktur og forventninger til rapportering i årsrapporten \(rapport på samlet måloppnåelse\) og vedlegg til årsrapporten \(departementsvise rapporter\) 2022](#)
- [Retningslinjer for styring av virksomhetskostnader i Forskningsrådet](#)
- [Prinsipper, retningslinjer og rutiner for oppfølging av kap. 285, post 53](#)
- Retningslinjer for observatørers deltakelse i Forskningsrådets porteføljestyre

1. Innledning

1.1 Om veilederen

Denne veilederen setter rammene for departementenes styring av Forskningsrådet. Veilederen oppdateres årlig og skal legges til grunn for departementenes styring og brukes i styringsdialogen¹. Kapittel 1.2 og kapittel 2 beskriver premissene og ambisjonene for styringen. Kapittel 3 beskriver styringssystemet og sammenhengen mellom de ulike elementene som inngår i systemet. Kapittel 4 uttyper hvordan styringssystemet operasjonaliseres gjennom mål, strategiske områder og styringsinformasjon. Kapittel 5 og kapittel 6 handler om virksomhetskostnader og sektoroverskridende og strategiske satsinger (53-posten). Kapittel 7 handler om observatører fra departementene i porteføljestyrene. Kapittel 8 konkretiserer de viktigste formelle dokumentene og møtene i styringsdialogen mellom departementene og Forskningsrådet.

1.2 Premisser

Forskningsrådet mottar bevilgninger og styringssignaler over statsbudsjettet fra alle departementer. Om lag en fjerdedel av de totale offentlige bevilgningene til FoU kanaliseres gjennom Forskningsrådet. Det er helt nødvendig at Forskningsrådet får gode rammebetingelser slik at rådet kan løse oppgavene sine på en best mulig og effektiv måte. Et godt styringssystem og god styringspraksis skal bidra til dette. Nedenfor beskrives de ulike aktørene i styringssystemet.

Kunnskapsdepartementet

Kunnskapsdepartementet har ansvar for å koordinere den norske forskningspolitikken, inkludert Norges deltakelse i internasjonalt forskningssamarbeid. Departementet har det overordnede ansvaret for det norske forskningssystemet, inkludert grunnfinansiering av universitets- og høyskolesektoren.

Kunnskapsdepartementets rolle og ansvar som koordinerende departement for forskningspolitikken er nærmere beskrevet i veileder for sektoransvaret for forskning.² Departementet skal sørge for at oppfølgingen av eget sektoransvar ikke skal komme i konflikt med koordineringsrollen.

Kunnskapsdepartementet har ansvaret for etatsstyringen av Norges forskningsråd og for at Forskningsrådet når de målene som er satt for virksomheten. Dette inkluderer å fastsette prinsippene for sektordepartementenes styring. I henhold til økonomiregelverket har Kunnskapsdepartementet ansvar for å samordne styringssignalene fra departementene.³ Dette gjøres i arbeidet med styringssystemet. Som etatsstyringsansvarlig har departementet ansvar for å være en tydelig pådriver for å sikre god styringspraksis, der det er relevant.

¹ «Styringsdialogen» er samlebetegnelse på styringsdokumenter, rapporter og møter av styringskarakter mellom departement og underliggende virksomhet, jf. *Veileder i etatsstyring* (Finansdepartementet).

² Kunnskapsdepartementet 22.08.2017: *Veileder for sektoransvaret for forskning*. Se også: [veileder-for-sektoransvaret-for-forskning_net.pdf \(regjeringen.no\)](https://www.regjeringen.no/no/veileder-for-sektoransvaret-for-forskning-nett.pdf).

³ «Mottar virksomheten bevilgninger fra flere departementer, skal det departementet som har det overordnede administrative ansvaret for virksomheten, samordne styringssignalene. De øvrige departementene skal oversende nødvendig informasjon om bevilgningene til dette departementet.», jf. kapittel 1.4 i *Reglement for økonomistyring i staten – Bestemmelser om økonomistyring i staten* (Finansdepartementene)

Alle departementer

Sektorprinsippet er et grunnleggende og viktig prinsipp i norsk forskning, og dermed også for styringen av Forskningsrådet. Alle departementer har sektoransvar for forskning.

Kunnskapsdepartementets veileder skal ligge til grunn for departementenes arbeid med forskning. Sektoransvaret omfatter åtte elementer. Departementene skal

1. ha oversikt over sektorens kunnskapsbehov
2. systematisk vurdere forskning som virkemiddel for å nå sektorpolitiske mål
3. bidra til forskning og kompetanseoppbygging for sektoren
4. sørge for forskning for politikkutforming og forvaltning
5. legge til rette for høy vitenskapelig kvalitet og relevans i forskningen
6. være bevisst på hvilken kanal som velges for forskningsfinansiering
7. samarbeide med andre departementer
8. følge opp internasjonalt forskningssamarbeid innenfor sektoren

Det enkelte departement er ansvarlig for styringen av midlene som kanaliseres igjennom Forskningsrådet.

Norges forskningsråd

Forskningsrådet er et sentralt virkemiddel for regjeringen for å utvikle forskningssystemet og for å gjennomføre forskningspolitiske prioriteringer. Formålet med Forskningsrådet er nærmere beskrevet i vedtektene.⁴ Forskningsrådet skal bl.a. finansiere forskning og innovasjon, gi forskningspolitiske råd og skape møteplasser. I det norske forskningssystemet, med ett Forskningsråd og mange finansierende departementer, har Forskningsrådet en viktig samordnende funksjon. Denne samordningen skjer bl.a. gjennom forslag til satsinger, dimensjonering av satsinger og utforming og sammensetning av virkemidler. Forskningsrådet skal arbeide helhetlig og på tvers av sektorgrenser. Dette innebærer at Forskningsrådet kan se departementenes forskningsmidler i sammenheng, og dermed avhjelpe noen av koordineringsutfordringene som sektoransvaret for forskning kan skape. Forskningsrådet skal også bistå departementene med å ivareta sektorspesifikke behov.

2. Ambisjoner

Ambisjonene for styringssystemet er at styringen fra departementene skal:

- være strategisk og langsiktig
- ha oppmerksomhet på virkninger og effekter av Forskningsrådets virksomhet
- ha hensiktsmessig omfang og detaljeringsgrad i styringen av aktiviteter, oppdrag og forskningsområder
- gjennomføres på en effektiv måte, med mer lik praksis mellom departementene i formen på styring og i rapporteringskrav

Dette skal i sum bidra til mer effektiv styring gjennom forbedret måloppnåelse og en styringsdialog som har oppmerksomhet på virkninger og effekter av Forskningsrådets virksomhet. Styring som bidrar til å gi Forskningsrådet større handlingsrom i utforming og sammensetning av virkemidler, antas å fremme måloppnåelse. I styringssystemet stilles det økte krav om at Forskningsrådet bedre dokumenterer sin måloppnåelse.

⁴ Vedtekter (Norges forskningsråd): <https://lovdata.no/dokument/LTI/forskrift/2018-11-09-1676>

Realiseringen av ambisjonene forutsetter at departementene i styringsdialogen vektlegger områder som vurderes som de mest vesentlige og der endringsbehovene er størst. Det må være tydelighet i roller og ansvar mellom departementene som tildeler midler til forskning gjennom Forskningsrådet (sektoransvaret) og Kunnskapsdepartementets særskilte ansvar for å ivareta den samlede (helhetlige) styringen (etatsstyringsansvaret). Samtidig er det en forutsetning at den gjensidige tilliten som kjennetegner dialogen mellom departementene og Forskningsrådet ivaretas og videreføres. Departementene må være tydelige på hva som er styring og hva som er uformell dialog med Forskningsrådet.

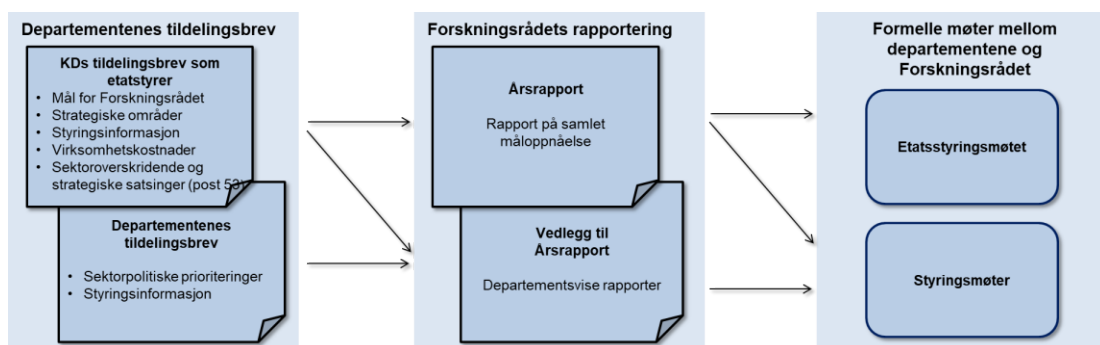
Kunnskapsdepartementet, øvrige departementer og Forskningsrådet har et felles ansvar for å følge opp og bruke styringssystemet i praksis, slik at det utvikles en hensiktsmessig og felles styringskultur. Disse aktørenes kompetanse og roller i styringen er avgjørende for at ambisjonene nås. Det er sentralt at aktørene har felles forståelse av styringssystemet og begrepsbruk slik det er uttrykt i dette dokumentet.

3. Om styring og styringssystemet

I statlig sektor er mål- og resultatstyring det overordnede styringsprinsippet.⁵ Mål- og resultatstyring handler om å sette mål for hva virksomheten skal oppnå, måle resultater og sammenligne dem med målene. Informasjon om resultater brukes til vurdering av måloppnåelse og som grunnlag for styring, kontroll og læring for å utvikle og forbedre virksomheten. Hensikten med mål- og resultatstyring er todelt. For det første å tydeliggjøre retningen for virksomheten. For det andre å øke effektiviteten ved at virksomheten gis tillit og handlingsrom (innenfor gjeldende lover, regler og forskrifter) til selv å disponere ressursene og utvikle virkemidlene for å nå målene. Styringssystemet for Norges forskningsråd er tilpasset Forskningsrådets egenart og departementenes behov.

Regjeringens politikk på ulike områder rammer inn styringssystemet. De ulike politiske forsknings- og innovasjonspolitiske dokumentene (forskningsmeldinger, langtidsplanen for forskning og høyere utdanning, departementenes stortingsmeldinger etc.) setter de overordnede rammene for utøvelse av styringen. Disse dokumentene konkretiseres i de årlige budsjettproposisjonene (Prop. 1 S).

Styringssystemet legger til rette for strategisk dialog mellom departementene og Forskningsrådet om virkninger og samfunnseffekter. I styringsdialogen er de viktigste elementene tildelingsbrev, årsrapport og formelle møter (figur 1).

Figur 1. Elementer som inngår i styringsdialogen mellom departementene og Forskningsrådet.

⁵ Prinsippet innebærer at overordnede, politisk fastsatte mål for den enkelte virksomhet konkretiseres på en slik måte at resultatene kan måles, vurderes og følges opp gjennom nødvendige utviklings- og forbedringstiltak. Mål- og resultatstyring er forankret i Stortingets bevilgningsreglement og Reglement for økonomistyring i staten (økonomiregelverket).

Forskningsrådet mottar ett tildelingsbrev fra Kunnskapsdepartementet som etatsstyrende departement og ett tildelingsbrev fra hvert av sektordepartementene. Dette er nærmere beskrevet i kap. 8.1.

I tildelingsbrevet fra Kunnskapsdepartementet som etatsstyrer beskrives Forskningsrådets mål. Forskningsrådet har fem mål:

- Mål 1 Økt vitenskapelig kvalitet
- Mål 2 Økt verdiskaping i næringslivet
- Mål 3 Møte store samfunnsutfordringer
- Mål 4 Velfungerende forskningssystem
- Mål 5 God rådgivning

Målene er felles for alle departementene som tildeler midler til Forskningsrådet. Innenfor hvert mål er det utpekt strategiske områder som er vurdert som de mest sentrale å ha oppmerksomheten på i styringsdialogen. I Kunnskapsdepartementets tildelingsbrev som etatsstyrer fastsettes de strategiske områdene og styringsinformasjon for kommende budsjettår. Styringsinformasjon knyttet til de fem målene sier noe direkte eller indirekte om måloppnåelse, og er felles for alle departementene. Figur 2 viser gjeldende mål og strategiske områder i styringssystemet.

Figur 2. Mål og strategiske områder i styringssystemet for Norges forskningsråd.

Mål, strategiske områder og styringsinformasjon er nærmere beskrevet i kap. 3.1, 3.2 og 4.

I departementenes tildelingsbrev omtaler det enkelte departement hvilke av de fem målene som er særlig relevante i lys av departementenes sektorpolitiske prioriteringer, hvordan de sektorpolitiske prioriteringene støtter opp om målene og hva departementet ønsker å oppnå med bevilgningen til Forskningsrådet. For de fleste departementer bidrar forskningsbevilgningen til måloppnåelse for mer enn ett mål. Videre beskriver det enkelte departement hvilke sektorpolitiske prioriteringer det ønsker rapportering på. For noen departementer kan det være samsvar mellom de sektorpolitiske prioriteringene og målene og de strategiske områdene. Styringssystemet for Forskningsrådet gir også rom for styringsinformasjon som er knyttet til sektoransvaret og som er særlig vesentlig for departementene i styringen av sine forskningsbevilgninger. Denne styringsinformasjonen er

nærmere omtalt i kap. 3.2.

Departementene setter ikke egne mål for Forskningsrådet. De fleste departementene vil finne ett eller flere av målene særlig relevante for sine bevilgninger, slik som for eksempel målene om økt verdiskaping i næringslivet og om å møte store samfunnsutfordringer. Målet om økt vitenskapelig kvalitet er viktig for alle departementer, siden det er en forventning om at finansiell støtte fra Forskningsrådet skal resultere i forskning av høy vitenskapelig kvalitet. Tilsvarende er målene om et velfungerende forskningssystem og god rådgivning relevante for alle departementene.

I årsrapporten skal Forskningsrådet gi tilbakemelding på tildelingsbrevet fra Kunnskapsdepartementet som etatsstyrer (rapport på samlet måloppnåelse) og tildelingsbrevene fra alle departementene (departementvise rapporter). I rapporteringen skal Forskningsrådet legge større vekt på virkninger og effekter av sin virksomhet, og mindre vekt på aktiviteter. Dette er nærmere beskrevet i kap. 8.2.

Forskningsrådets rapportering i årsrapporten og departementenes vurdering av denne, gir grunnlag for en strategisk styringsdialog i departementenes styringsmøter og Kunnskapsdepartementets etatsstyringsmøte. Dette er nærmere beskrevet i kap. 8.3 og 8.4.

Kunnskapsdepartementet vil jevnlig sørge for arenaer for erfaringsutveksling mellom departementene for læring og forbedring. Dette skal bidra til utvikling av god styringspraksis.

3.1 Om målene og de strategiske områdene

De fem målene for Forskningsrådet angir sentrale, brede områder og de er i tråd med målene og prioriteringene i langtidsplanene for forskning og høyere utdanning⁶. Målene skal ligge fast over tid og er relativt bredt definert, blant annet for å gi rom for skiftende politiske føringer.

Målene uttrykker regjeringens forventninger til hva Forskningsrådet gjennom sin virksomhet skal bidra til å oppnå. Det er imidlertid ikke de samlede resultatene av forskningen som er relevant i styringen av Forskningsrådet, men i hvilken grad resultatene er virkninger eller effekter av Forskningsrådets aktiviteter. Dette omtales som Forskningsrådets merverdi.

Det er utpekt strategiske områder for hvert mål, jf. figur 2. Dette er områder som departementene vurderer som de mest sentrale å ha oppmerksomheten på i styringsdialogen. De strategiske områdene er valgt ut på bakgrunn av kriterier om vesentlighet og endringsbehov.

De strategiske områdene skal ikke være heldekkende, men de skal fange opp sentrale områder i regjeringens forskningspolitikk. Områdene inneholder flere problemstillinger som kan være aktuelle å ta opp i styringsdialogen. Dette gir rom for å variere oppmerksomheten innenfor et gitt strategisk område fra år til år.

Selve innholdet i beskrivelsen av de strategiske områdene er ment å være forholdsvis stabil. Det kan likevel være behov for justeringer. På bakgrunn av erfaringer i styringsdialogen, vurderinger av vesentlighet, endringsbehov og ny informasjon om måloppnåelse, skal de strategiske områdene i styringssystemet vurderes hvert år (jf. figur 4). Kunnskapsdepartementet legger opp til at dette gjøres i dialog med departementene og

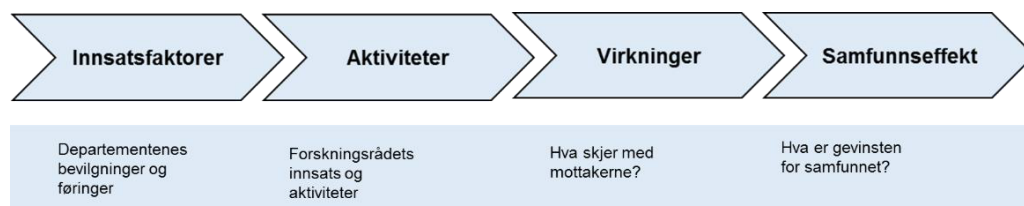
⁶ Meld. St. nr. 7 (2014–2015) *Langtidsplan for forskning og høyere utdanning 2015–2024* og Meld. St. 4 (2018–2028) *Langtidsplan for forskning og høyere utdanning 2019–2028*

Forskningsrådet. Det er naturlig at det samtidig legges opp til en vurdering av hvilken styringsinformasjon som skal gjelde for det neste året (jf. kap. 3.2).

3.2 Om resultater og styringsinformasjon

I styringssystemet for Forskningsrådet forstår vi resultater og resultatkjeden som (figur 3):

- Aktiviteter gjennomført av Forskningsrådet (det Forskningsrådet gjør med bevilgningene de mottar)
- Virkninger av Forskningsrådets aktiviteter (direkte virkninger på mottakerne⁷ av det Forskningsrådet gjør)
- Effekter av Forskningsrådets aktiviteter på samfunnet (direkte eller indirekte virkninger av det Forskningsrådet gjør)

Figur 3. Resultatkjeden i styringssystemet for Norges forskningsråd.

Det er ikke et entydig skille mellom resultater forstått som virkninger og resultater forstått som samfunnseffekter. Forskningsrådets arbeid er av langsiktig karakter, og samfunnseffektene av rådets innsats kommer gradvis over tid. Forskningsrådet kan ikke direkte styres på og stilles ansvarlig for det som skjer langt ut i resultatkjeden. Til det er sammenhengen mellom Forskningsrådets innsats og aktiviteter og Forskningsrådets virkninger og bidrag til samfunnseffekter gjennomgående for kompleks. Med kompleksitet menes både i tid og med for mange aktører og forhold som påvirker effekten.

Når Forskningsrådets måloppnåelse knyttet til de fem målene skal vurderes, er ambisjonen å vektlegge virkninger, og om mulig effekter, som i størst mulig grad kan tilskrives Forskningsrådets handlinger, oppgaver og aktiviteter. Kunnskapsdepartementet (i samråd med departementene) og Forskningsrådet vurderer hva som skal være gjenstand for evalueringer og hva som skal rapporteres i Forskningsrådets årsrapport og vedlegg til årsrapport. Rapporteringen i årsrapporten skal baseres på styringsinformasjon for Forskningsrådets mål og for de sektorpolitiske prioriteringene.

Styringsinformasjon for styringen av Forskningsrådet vil være informasjon om aktiviteter og virkninger, og så langt det er mulig også effekter (jf. figur 3). Styringsinformasjonen kan være kvantitativ eller kvalitativ. Noe av datagrunnlaget finnes i Forskningsrådet i dag, noe finnes andre steder og noe finnes ikke og må utvikles.

Styringsinformasjon knyttet til Forskningsrådets mål

Styringsinformasjon knyttet til de fem målene for Forskningsrådet sier noe direkte eller indirekte om Forskningsrådets oppnåelse av disse. Denne informasjonen er ikke heldekkende og gir kun indikasjoner på måloppnåelse. Det er derfor viktig å knytte vurderinger til styringsinformasjonen og sette den inn i en sammenheng. Der det er mulig og

⁷ I denne konteksten er «mottaker» en som får støtte eller råd fra Forskningsrådet (det kan være en bedrift, en forsker, eller et departement litt avhengig av hvilket mål vi snakker om). Dvs. «mottaker» er ikke pasient, NAV-bruker osv.

hensiktsmessig skal styringsinformasjonen brytes ned på ulike tematiske områder/fagområder som har særlig interesse for departementene.

Styringsinformasjonen utarbeides for de strategiske områdene under målene og fastsettes i Kunnskapsdepartementets tildelingsbrev som etatsstyrer. Forut for fastsettelsen vil Kunnskapsdepartementet involvere departementene og Forskningsrådet i vurderinger av hva slags type styringsinformasjon som vil være best egnet for å gi informasjon om måloppnåelse. Det handler primært om å få en felles forståelse av hva det er viktigst å få informasjon om, for et gitt strategisk område. I noen tilfeller vil dette være informasjon Forskningsrådet allerede har tilgjengelig. I andre tilfeller må informasjonen utvikles, og i prosessen må det avklares hvem som skal utvikle styringsinformasjonen.

I prinsippet er styringsinformasjonen for de fleste strategiske områder bygget opp med én komponent som ligger fast og viser utvikling over tid (monitorering) og én komponent som endres fra år til år og gir mer informasjon på spesifikke områder. For å fremskaffe styringsinformasjon kan det være nødvendig å bruke data fra flere år samtidig. Årlig rapportering på basis av samme styringsinformasjon kan i enkelte tilfeller fremstå som lite relevant. I styringssystemet legges det derfor ikke opp til at det nødvendigvis skal fastsettes styringsinformasjon fra Kunnskapsdepartementets side for alle strategiske områder hvert år i tildelingsbrevet. For enkelte strategiske områder kan det være opp til Forskningsrådet å frembringe relevant styringsinformasjon. Dette betyr ikke fravær av styringsinformasjon, men innebærer et mer fleksibelt opplegg som gir rom for at departementet fastsetter styringsinformasjon for noen områder og at Forskningsrådet på andre områder selv velger hvilken informasjon som skal legges til grunn for rapporteringen. Forskningsrådet skal uansett rapportere på alle mål og alle strategiske områder hvert år. Det er naturlig at Forskningsrådet bygger videre på tidligere fastsatt styringsinformasjon, der dette vurderes som hensiktsmessig.

Forskningsrådet skal utarbeide en plan for styringsinformasjon for de fem målene for de nærmeste årene. En slik plan skal vise hvilke strategiske områder det planlegges innhentet styringsinformasjon for og hva slags styringsinformasjon (virkning) det er snakk om. Planen skal bidra til forutsigbarhet og fleksibilitet. Planen revideres og justeres årlig samtidig med vurderingen av hva som skal fastsettes som styringsinformasjon for det neste året. Dette må sees i sammenheng med revisjonen av de strategiske områdene, jf. kap. 3.1.

Styringsinformasjon knyttet til de sektorpolitiske prioriteringene

Styringssystemet for Forskningsrådet gir også departementene styringsinformasjon som er knyttet til sektoransvaret og som er særlig vesentlig for departementene i styringen av deres forskningsbevilgninger. Styringsinformasjonen for de sektorpolitiske prioriteringene fremgår av den standardiserte strukturen og forventningene til rapportering i de departementsvise rapportene. Her vises sentrale dimensjoner som Forskningsrådet skal bruke som utgangspunkt for rapporteringen til departementene. Dette er dimensjoner som er vesentlig for styringen av departementenes bevilgninger, og som er utarbeidet i samarbeid med departementene for å sikre at de dekker departementenes behov for styringsinformasjon. Det legges som hovedregel ikke opp til at departementene skal spesifisere egen styringsinformasjon for de sektorpolitiske prioriteringene.

4. Mål, strategiske områder og styringsinformasjon

Nedenfor utypes målene, de strategiske områdene og styringsinformasjonen som gjelder for 2022.

4.1 Mål 1 Økt vitenskapelig kvalitet

For alle forskningens begrunnelser, både instrumentelle og kulturelle, er den vitenskapelige kvaliteten en grunnleggende forutsetning. Vitenskapelig kvalitet forutsetter både talentfulle individer og infrastruktur og andre forskningsressurser av høy kvalitet. Forskningsrådet skal tildele etter konkurranse, og skal identifisere og støtte forskning av høy vitenskapelig kvalitet. Forskningsrådet skal også bidra til å forbedre den vitenskapelige kvaliteten i det enkelte forskningsmiljø eller på det enkelte forskningsområde.

Strategisk område: Verdensledende fagmiljøer

En forholdsvis stor del av den mest betydningsfulle forskningen kan tilskrives et fåtall av forskerne, som virker i fronten av sine felt. Det er et mål at flere fagmiljøer i Norge driver forskning av internasjonalt fremragende kvalitet. Forskningsrådet skal mobilisere talentene, bidra til kvalitetsutvikling og legge til rette for at potensialet i de fremste miljøene virkelig gjøres.

Styringsinformasjon

Fast monitorering:

- Utvikling i publisering og siteringer fra Forskningsrådets prosjekter, herunder andel publikasjoner med åpen tilgang og siteringer av disse.
- Volum på søknader og tildelte ERC-stipend, samt karakter for søknader, jf. mål 4.

Tilleggsinformasjon 2022:

- Evaluering av felles søknadsbehandling og effekter mht. vitenskapelig kvalitet, inkludert vektlegging av vitenskapelig kvalitet i tematiske satsinger.

Strategisk område: Identifisering og stimulering av vitenskapelig kvalitet generelt

For å utnytte forskningens potensial er det ikke tilstrekkelig med bare de få miljøene som er ledende på sine felt, det er også behov for vitenskapelig kvalitet i bredden av en mangfoldig forskningssektor og på en rekke områder. Forskningsrådet skal sikre god vitenskapelig kvalitet i alle sine tildelinger. Forskningsrådet skal også bidra til fornyelse ved å identifisere potensial for kvalitet og stimulere kvalitetsutvikling i forskningen.

Styringsinformasjon

Fast monitorering:

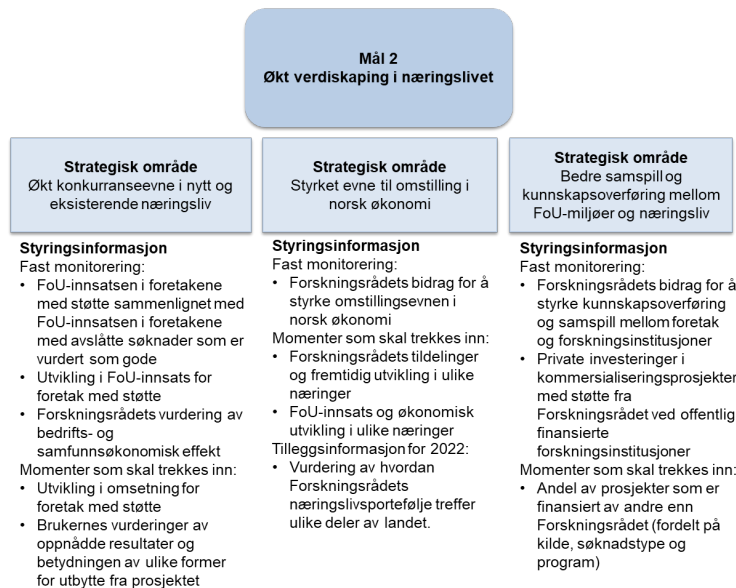
- Monitorering av søknadsdata og resultater fra fagfellevurderingene (karakterer). Analysen vil over tid fokusere på ulike dimensjoner, f.eks. søknadstyper, fag, institusjoner og kjønn.

Tilleggsinformasjon 2022:

- Vurdering av hvordan Forskningsrådets bevilgninger bidrar til å bygge kvalitet og kompetanse i FoU-miljøer over hele landet, geografisk spredning/konsentrasjon.

4.2 Mål 2 Økt verdiskaping i næringslivet

Forskningsrådet skal utløse FoU som, på kort og/eller lang sikt, skal øke den samlede verdiskapingen i norsk økonomi. Forsknings- og utviklingsarbeid gir økt verdiskaping gjennom nye eller forbedrede produkter, tjenester og prosesser, eller ved at kunnskap blir utnyttet og videreutviklet i andre sammenhenger.

Strategisk område: Økt konkurranseevne i nytt og eksisterende næringsliv

Forskningsrådet skal utløse forskningsbasert innovasjon som gir økt konkurranseevne i næringslivet. Forskningsrådet skal utløse økt FoU-innsats i bedriftene og økt kvalitet i prosjektene. Målet er uavhengig av bedriftenes størrelse og alder, næring og geografi.

Styringsinformasjon

Fast monitorering:

- *FoU-innsatsen i foretakene med støtte sammenlignet med FoU-innsatsen i foretakene med avslåtte søknader som er vurdert som gode*
Det skal undersøkes hvordan Forskningsrådet bidrar til å øke FoU-innsatsen i foretakene med støtte ved å sammenligne med søkere uten støtte. Undersøkelsen skal bygge på FoU-statistikk på foretaksnivå og Forskningsrådets søknadsvurderinger. Den endelige avgrensningen av karakterer man vil sammenligne må gjøres av miljøet som får i oppdrag å lage indikatoren.
- *Utvikling i FoU-innsats for foretak med støtte*
Det skal undersøkes hvordan Forskningsrådet bidrar til å øke FoU-innsatsen i foretakene med støtte ved å sammenligne med FoU-innsatsen før støtten. Undersøkelsen skal bygge på FoU-statistikk på foretaksnivå. Undersøkelsen bør se på både total egenutført FoU og forholdet mellom egenfinansiering og offentlig støtte.
- *Forskningsrådets vurdering av bedrifts- og samfunnsøkonomisk effekt*
Undersøkelsen skal bygge på delkarakterer fra Forskningsrådets søknadsvurderinger.

Følgende momenter skal også trekkes inn i vurderingen av måloppnåelse:

- *Utvikling i omsetning for foretak med støtte*
Det skal undersøkes hvordan den økonomiske aktiviteten utvikler seg i foretakene med støtte. Undersøkelsen skal bygge på regnskapsdata i bedrifts- og foretaksregisteret.
- *Brukernes vurderinger av oppnådde resultater og betydningen av ulike former for utbytte fra prosjektet*
Vurderingen skal baseres på data fra fremdrifts- og sluttrapporter samt data innhentet gjennom spørreundersøkelser.

Strategisk område: Styrket evne til omstilling i norsk økonomi

Forskningsrådet skal identifisere, bygge opp kunnskap og legge til rette for utvikling av forskningsmiljøer på områder som er viktige for omstilling i økonomien. Målet omfatter forskning som ikke nødvendigvis har umiddelbar anvendelse i dagens marked.

Styringsinformasjon

Fast monitorering:

- *Forskningsrådets bidrag for å styrke omstillingsevnen i norsk økonomi*
Forskningsrådet skal gi en kortfattet vurdering av sin aktivitet for å styrke omstillingsevnen i norsk økonomi. Vurderingen skal inkludere begrunnelser for de viktigste tiltakene og prioriteringer som er gjort, hvilke virkninger de har hatt, og hvilke effekter man mener man kan oppnå fremover.

Følgende momenter skal også trekkes inn i vurderingen av måloppnåelse:

- *Forskningsrådets tildelinger og fremtidig utvikling i ulike næringer*
Forskningsrådet skal vurdere hvordan tildelingene fordeler og har fordelt seg på ulike næringer, og hvordan man ser for seg næringsutviklingen fremover. Data skal hentes fra Forskningsrådets databaser.
- *FoU-innsats og økonomisk utvikling i ulike næringer*
Forskningsrådet skal beskrive og vurdere sin rolle i å påvirke FoU-innsatsen i næringslivet og fordelingen på ulike næringer. Redegjørelsen skal inneholde en beskrivelse av næringslivets FoU-innsats fordelt på ulike næringer, og sett i lys av næringsutviklingen. Data hentes fra tilgjengelig statistikk (FoU-statistikk, nasjonalregnskap).

Tilleggsinformasjon 2021:

- *Vurdering av hvordan Forskningsrådets næringslivsportefølje treffer ulike deler av landet.*

Strategisk område: Bedre samspill og kunnskapsoverføring mellom FoU-miljøer og næringsliv

Forskningsrådet skal fremme samspill og kunnskapsoverføring mellom offentlig finansierte forskningsinstitusjoner og næringsliv som fører til økt verdiskaping i norsk økonomi.

Forskningsrådets virksomhet skal gi økt næringsrelevant kompetanse i FoU-miljøene og økt FoU-kompetanse i næringslivet. Forskningsrådet skal også bidra til at forskning ved offentlig finansierte institusjoner kommer til bedre utnyttelse i næringslivet, blant annet gjennom kommersialisering av forskningsresultater.

Styringsinformasjon

Fast monitorering:

- *Forskningsrådets bidrag for å styrke kunnskapsoverføring og samspill mellom foretak og forskningsinstitusjoner*

Forskningsrådet skal gi en kortfattet vurdering av aktiviteten for å styrke kunnskapsoverføring og samspill mellom foretak og forskningsinstitusjoner. Vurderingen skal begrunne de viktigste tiltakene og prioriteringene som er gjort, virkningene av dem og hvilken effekt de er ment å ha på verdiskapingen. Redegjørelsen skal inkludere en vurdering av bidraget til kunnskapsoverføring målt gjennom næringslivets kjøp av FoU-tjenester.

- *Private investeringer i kommersialiseringsprosjekter med støtte fra Forskningsrådet ved offentlig finansierte forskningsinstitusjoner*

Det skal gis en oversikt og vurdering av investeringer i støttede kommersialiseringsprosjekter. Investeringene kan være i form av inntekter fra lisenser eller salg av patenter, emisjoner, salg og børsnotering. Oversikten skal dekke den totale porteføljen og inkludere tidsserier over minst fem år.

Følgende momenter skal også trekkes inn i vurderingen av måloppnåelse:

- *Andel av prosjekter som er finansiert av andre enn Forskningsrådet (fordelt på kilde, søknadstype og program)*

Forskningsrådets støtte skal være utløsende for et forskningsprosjekt. Samtidig bidrar privat medfinansiering til å sikre at andre går god for det kommersielle potensialet i prosjektet. Andelen av prosjektene som er privat finansiert er i stor grad gitt av søknadstypen, men kan allikevel gi nyttig informasjon for å diskutere om Forskningsrådet har funnet en god balanse mellom disse hensynene. Tallene hentes fra Forskningsrådets database.

4.3 Mål 3 Møte store samfunnsutfordringer

Et sentralt mål for forskningspolitikken er kunnskap som gjør oss best mulig i stand til å møte de store utfordringene samfunnet står overfor. Forskningsrådet skal finansiere forskning som er nyttig for samfunnet, og for å møte de store samfunnsutfordringene. Forskningsrådet påvirker hvilke områder/problemstillinger det forskes på og hvor mye, kvaliteten på forskningen og kompetansen i miljøene, og koblingene i og mellom forskningssystemet og i ulike deler av samfunnet.

Styringsinformasjon

Hvert strategiske område skal vurderes ut fra styringsinformasjon knyttet til følgende dimensjoner:

Vitenskapelig kvalitet

Fast monitorering:

- Karakterer for vitenskapelig kvalitet i Forskningsråds- og EU-porteføljen

Tilleggsinformasjon 2022:

- Analyse av vitenskapelig kvalitet i spiss og analyse av søknadstilfang og søknadskvalitet i bredden
- Resultater fra en bred virkemiddevaluering av Hav-området.

Relevans for samfunnsutfordringer

Fast monitorering:

- Karakterer for relevans i Forskningsråds- og EU-porteføljen

Tilleggsinformasjon 2022:

- Vurdering av samfunnseffekter av Forskningsrådets prosjekter rettet inn mot samfunnsutfordringene: Innovasjon i offentlig sektor og bedre offentlige tjenester og Samfunnssikkerhet og samhold i en globalisert verden.
- Resultater fra en bred virkemiddevaluering av Hav-området.

Innovasjons- og omstillingsevne

Fast monitorering:

- Karakterer for innovasjonsgrad i Forskningsråds- og EU-porteføljen

Tilleggsinformasjon 2022:

- Vurdering av hvordan Forskningsrådets næringslivs portefølje treffer ulike deler av næringslivet (næringer) og bidrar til innovasjons- og omstillingsevne når det gjelder de store samfunnsutfordringene
- Resultater fra en bred virkemiddevaluering av Hav-området.

Strategisk område: Fornyelse i offentlig sektor og bedre og mer effektive tjenester

Offentlig sektor spiller en avgjørende rolle i samfunnets møte med store samfunnsutfordringer, både gjennom sin rolle som forvalter og tjenesteyter, og gjennom å legge til rette for innovasjon og bærekraftig omstilling. Forskningsrådet skal bidra til at omstilling i offentlig sektor er fundert på oppdatert kunnskap, kompetanse og forskningsmetodikk. Forskningsrådet skal også styrke samarbeidet mellom offentlig sektor, forskningsmiljøer, næringsliv og brukere, for å bygge relevant kunnskap for å møte utfordringene i stat og kommune. Dette gjelder alle de store og komplekse utfordringene for samfunns- og næringsliv, også de som er beskrevet i andre mål og strategiske områder. Forskningsrådet skal bidra til velferdssamfunnets bærekraft gjennom å øke forskningens bidrag til gode, trygge og effektive tjenester innenfor helse og omsorg, velferd, arbeid, utdanning og oppvekst. Forskningsrådet skal øke forskningens kvalitet og relevans, styrke samspillet mellom forskning, utdanning, praksisfeltet og befolkningen, og bidra til at forskningsbasert kunnskap spres og tas i bruk i utforming, organisering og levering av tjenestene. Forskningsrådet skal legge til rette for innovasjoner til nytte for tjenestene og tjenestemottakerne.

Strategisk område: Hav

Norges viktigste næringer har sitt utspring i havet. Havet er uunnværlig for å løse de globale utfordringene, men samtidig er verdens hav sterkt belastet. En realisering av havets verdier vil kreve bærekraftige tilnærminger. Forskningsrådet skal bidra til kunnskaps- og teknologiutvikling for forvaltning av økosystemer og ressurser i havområdene for å sikre et rent og rikt hav og produksjon av sunn og trygg sjømat. Sammen med en fortsatt satsing på forskning for de havbaserte næringene: fiskeri, havbruk, petroleum, maritim, fornybar energi og også nye næringer, vil dette kunne gi økt verdiskaping. Forskningsrådet skal arbeide for helhetlig kunnskap, samspill og kompetanseoverføring mellom og fra havnæringene og internasjonalt samarbeid.

Strategisk område: Klima, miljø og miljøvennlig energi

De største miljøutfordringene er klimaendringer, tap av naturmangfold og miljøgifter. Utfordringene er komplekse og må ses i sammenheng. Norge skal bli et lavutslippssamfunn innen 2050. Forskningsrådet skal bidra til utvikling av kunnskap og teknologi for en bærekraftig omstilling, klimatilpasning, miljøvennlig energi og bevaring av velfungerende økosystemer. Dette krever en internasjonal, tverrfaglig, målrettet og helhetlig forsknings- og innovasjonsinnsats for en grønn samfunnsutvikling, som også fremmer grønn verdiskaping.

Strategisk område: Samfunnssikkerhet og samhörighet i en globalisert verden

Samfunnssikkerhet og samhörighet er grunnleggende kvaliteter ved vårt samfunn, og avgjørende for å opprettholde bærekraft og legitimiteten til våre demokratiske institusjoner. Forskningsrådet skal bidra til kunnskap om hva som skaper trygge, inkluderende og velfungerende samfunn. Forskningsrådet skal videre styrke forskning om politiske, økonomiske, sosiale og kulturelle endringer nasjonalt og globalt, og sårbarheter som følger av digitalisering og raske teknologiske endringer. Forskningsrådets innsats skal også bidra til å avverge og gjøre samfunnet robust mot både menneskeskapte og ikke-menneskeskapte trusler.

Styringsinformasjon

Styringsinformasjon utvikles i størst mulig grad like for de fire strategiske områdene.

Styringsinformasjon utvikles langs følgende dimensjoner:

- vitenskapelig kvalitet
- forskning som er relevant for samfunnsutfordringene
- forskning som øker innovasjon og omstillingsevne i både offentlig og privat sektor

Forskningsrådet skal fokusere på virkninger og effekter av ulike prosjektporteføljer med tanke på hvordan de bidrar til å løse samfunnsutfordringer. Forskningsrådet skal legge vekt på hvordan man samarbeider med brukerne underveis i prosjekter, hvordan det arbeides med formidling av resultater og hvordan man arbeider for at resultatene skal tas i bruk og få effekter i samfunnet. Data hentes inn dels gjennom prosjektledernes faste rapportering til Forskningsrådet og dels gjennom spørreundersøkelser og analyser gjort av et eksternt forskningsmiljø på oppdrag. Styringsinformasjon for de tre dimensjonene utdypes nedenfor.

Styringsinformasjon Vitenskapelig kvalitet

Fast monitorering:

- *Karakterer for vitenskapelig kvalitet i Forskningsråds- og EU-porteføljen.*
Forskningsrådets merkesystem vil bli benyttet for å differensiere analysene på temaer og undertemaer (budsjettformål) relevant for ulike sektorer/departement. Sammenhengen mellom relevans og kvalitet undersøkes.

Tilleggsinformasjon 2022:

- Analyse av vitenskapelig kvalitet i spiss og analyse av søknadstilfang og søknadskvalitet i bredden, jf. også tilleggsinformasjon for mål 1.
- Resultater fra en bred virkemiddelevaluering av Hav-området.

Styringsinformasjon Relevans for samfunnsutfordringer

Fast monitorering:

- *Karakterer for relevans (for samfunnseffekter når nye vurderingskriterier innføres) i Forskningsråds- og EU-porteføljen.*
Forskningsrådets merkesystem vil bli benyttet for å differensiere analysene på temaer og undertemaer (budsjettformål) relevant for ulike sektorer/departement. Sammenhengen mellom relevans og kvalitet undersøkes. Mål for brukermedvirkning skal inkluderes på områder der det er aktuelt.

Tilleggsinformasjon 2022:

- Vurdering av samfunnseffekter av Forskningsrådets prosjekter rettet inn mot samfunnsutfordringene: Innovasjon i offentlig sektor og bedre offentlige tjenester og Samfunnssikkerhet og samhörighet.
- Resultater fra en bred virkemiddelevaluering av Hav-området.

Styringsinformasjon Innovasjons- og omstillingsevne

Fast monitorering:

- *Karakterer for innovasjonsgrad i Forskningsråds- og EU-porteføljen.*
Forskningsrådets merkesystem vil bli benyttet for å differensiere analysene på temaer og undertemaer (budsjettformål) relevant for ulike sektorer/departement.
Monitoreringen belyser følgende:
 - Vurdering av innovasjonsgrad og utviklingen målt gjennom karakter for innovasjonsgrad gitt i søknadsbehandlingen. Dette vil gi informasjon om Forskningsrådets virkemidler bidrar til innovasjon og omstilling på områder som er relevante for å løse samfunnsutfordringene.
 - Analysene gjort for styringssystemets mål 2 – Økt verdiskaping i næringslivet benyttes til å vurdere Forskningsrådets bidrag til innovasjon og omstilling i næringer som er relevante for å løse utfordringene på de fire strategiske områdene.
 - Status og utvikling i samarbeidsmønstre målt gjennom antall og type samarbeidspartnere i prosjekter for å belyse innovasjon og omstilling i privat

og offentlig sektor.

- Status og utvikling i porteføljen av virkemidler som bidrar til å øke samspillet i kunnskapstriangelet og øke forskningens relevans for utdanningene og samfunnet for øvrig.

Tilleggsinformasjon 2022:

- Vurdering av hvordan Forskningsrådets næringslivsportefølje treffer ulike deler av næringslivet (næringer) og bidrar til innovasjons- og omstillingsevne når det gjelder de store samfunnsutfordringene.
- Resultater fra en bred virkemiddelevaluering av Hav-området.

4.4 Mål 4 Velfungerende forskningssystem

Et velfungerende forskningssystem er en grunnleggende forutsetning for å nå målene i forskningspolitikken. Forskningsrådet skal legge til rette for at forskningsressurser og -resultater utnyttes best mulig. Forskningsrådet skal bidra til å utvikle det nasjonale forskningssystemet, til styrket helhet og samspill, og til god interaksjon med internasjonale forskningsarenaer.

Strategisk område: Økt deltakelse i Horisont Europa

Deltakelse i internasjonalt forskningssamarbeid er et sentralt virkemiddel for å forbedre norsk forskning, både for å oppnå høyere vitenskapelig kvalitet og større positive bidrag til samfunns- og næringsutviklingen. Europa er det viktigste området for norske samarbeidsrelasjoner og deltakelse i EUs rammeprogram for forskning og innovasjon det viktigste enkelttiltaket for internasjonalisering av norsk forskning. Forskningsrådet skal bidra til å mobilisere til økt deltakelse i rammeprogrammet og til at søknadene i større grad kvalifiserer til støtte.

Styringsinformasjon

Fast monitorering:

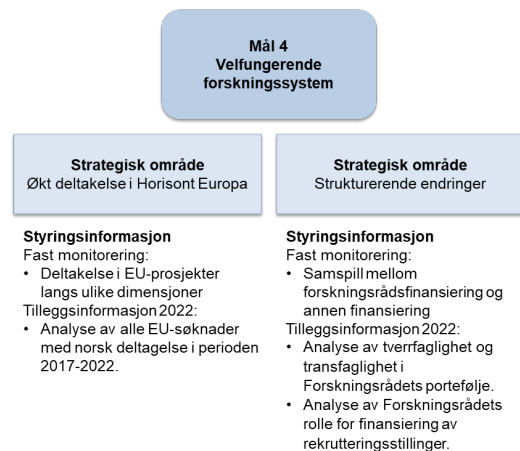
- Deltakelsen i EU-prosjekter langs ulike dimensjoner. Skal ses i sammenheng med deltakelsen i Forskningsrådets prosjektporteføljer.

Tilleggsinformasjon 2022:

- En analyse av alle EU-søknader med norsk deltakelse i perioden 2017–2022, sett opp mot sammensetningen av forskerpopulasjonen/sektorene langs ulike dimensjoner.

Strategisk område: Strukturerende endringer

Forskningsrådet skal stimulere til endringer som gjør forskningssystemet bedre i stand til å svare på forventningene i forskningspolitikken. Dette innebærer påvirkning på samspillet mellom aktørene i systemet, mellom disipliner og forskningstema, og på de menneskelige ressursene.

Styringsinformasjon

Fast monitorering:

- *Samspill mellom forskningsrådsfinansiering og annen finansiering.* Analysere mulige follow-up-effekter av forskningsrådsfinansiering fordelt på institusjonstyper, sektorer, geografi etc.

Tilleggsinformasjon 2022:

- Analyse av tverrfaglighet og transfaglighet i Forskningsrådets portefølje.
- Analyse av Forskningsrådets rolle for finansiering av rekrutteringsstillinger.

4.5 Mål 5 God rådgivning

Forskningsrådet har ansvar for å gi myndighetene råd i forskningspolitiske saker. Forskningsrådet skal gi råd som grunnlag for utforming av forskningspolitikken (herunder sektorvis problemstilling), og for hvordan de gjeldende forskningspolitiske prioriteringer bør følges opp.

Strategisk område: Relevante og velbegrunnede forskningspolitiske råd til departementene

Dette strategiske området skal legge til rette for en strategisk dialog med departementene om de viktigste elementene i Forskningsrådets rådgivningsfunksjon.

Mål 5
God rådgivning

Strategisk område
Relevante og velbegrunnede
forskningspolitiske råd til departementene

Styringsinformasjon

- Rapportering av tiltak som er gjennomført for å følge opp undersøkelsen fra 2021.

Dialogen vil dreie seg både om kvaliteten og effektiviteten i rådgivningen. Kvalitet handler i stor grad om hvor relevante, velfunderte og godt begrunnet rådene er. For å ha effekt må også rådene tas i bruk, og rådgivningsprosessen legge til rette for dette (til riktig tid, i riktig format, med en tillitsvekkende dialog, osv.).

Styringsinformasjon

- Rapportering av tiltak som er gjennomført for å følge opp undersøkelsen fra 2021.

5. Virksomhetskostnader

I 2018 ble alle bevilgninger fra departementene til drift av virksomheten i Forskningsrådet samlet på kap. 285 post 55 på Kunnskapsdepartementets budsjett.

Virksomhetskostnadene over kap. 285 post 55 skal dekke alle kostnader til drift av Forskningsrådet, dvs. alle kostnader som ikke er FoU-midler som skal fordeles videre. Unntaket er nasjonale fag-, tema- og institusjonsevalueringer som fortsatt vil bli finansiert gjennom FoU-midlene fra det enkelte departement.

Kunnskapsdepartementet legger til grunn at finansiering av forskning og overordnet forskningspolitisk rådgivning og sektorpolitisk rådgivning skal være de forskningsrådsoppgavene som skal ha høyest prioritet. Forskningsrådet skal fortsatt ivareta en rekke oppgaver for departementene, f.eks. sekretariatsfunksjoner for Skattefunn-ordningen og flere av 21-strategiene, oppgaver i forvaltningen av de regionale forskningsfondene og allmennrettet formidlingsarbeid. Forskningsrådet skal også videreføre sitt internasjonale arbeid for departementene med sikte på bistand og mobilisering til

internasjonalt forskningssamarbeid.

Regjeringen har fastsatt overordnede retningslinjer for styring av virksomhetskostnader i Forskningsrådet, se vedlegg [Retningslinjer for styring av virksomhetskostnader i Forskningsrådet](#). Hovedregelen er at endringer i Forskningsrådets virksomhet skal håndteres av Forskningsrådet innenfor den økonomiske rammen for posten. I den grad det oppstår prioriteringsutfordringer innenfor rammen av midlene på denne posten, skal Forskningsrådet og departementene ta opp dette med Kunnskapsdepartementet i tilknytning til etatsstyringsdialogen.

6. Sektoroverskridende og strategiske satsinger

Regjeringen har fastsatt tre prinsipper for kap. 285, post 53 *Sektoroverskridende og strategiske satsinger* (53-posten). Regjeringen har også fastsatt tre overordnede retningslinjer for hva som skal finansieres på posten. Alle beslutninger knyttet til 53-posten skal forankres i den ordinære budsjettprosessen. Kunnskapsdepartementet har videre fastsatt rutiner for hvordan departementene og Forskningsrådet skal involveres i arbeidet med 53-posten. Dette er nærmere omtalt i vedlegg [Prinsipper, retningslinjer og rutiner for oppfølging av kap. 285, post 53](#).

7. Departementenes observatører i porteføljestyrene

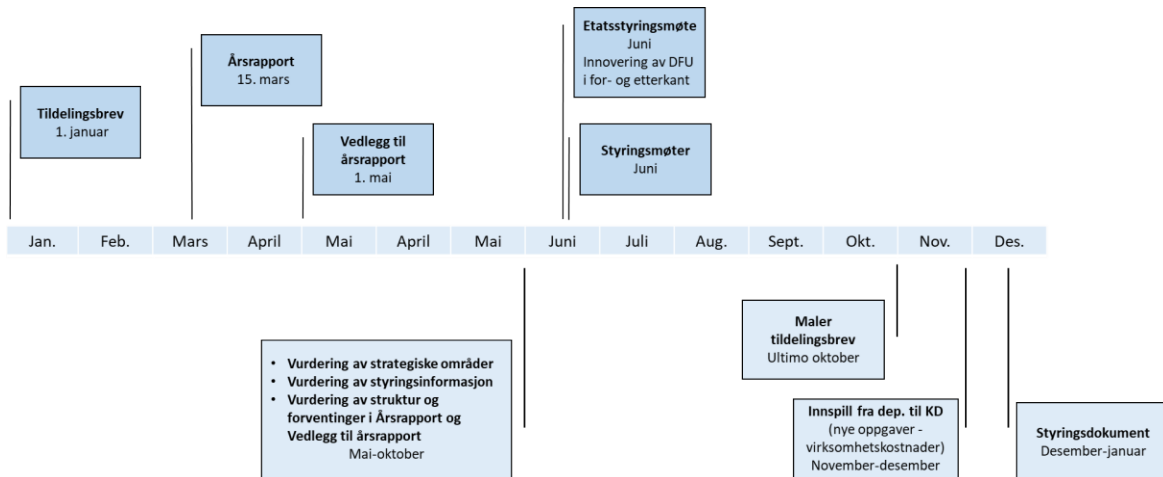
Kunnskapsdepartementet har fastsatt retningslinjer for departementenes observatører i porteføljestyrene i Forskningsrådet, se vedlegg *Retningslinjer for observatørers deltakelse i Forskningsrådets porteføljestyre*.

Retningslinjene gjelder for alle departementene og skal bidra til en enhetlig praksis i alle porteføljestyre. Det er det enkelte departement som vurderer og beslutter om det skal delta som observatør i et porteføljestyre. Retningslinjene slår fast at et departement kan være observatør når det foreligger særskilt behov, som f.eks. når et departement bidrar med betydelig finansiering eller er bruker av resultatene.

En gjennomgang av erfaringer med ordningen høsten 2021 viste at departementene mener den fungerer godt.

8. Styringsdialogen

Styringssystemet legger til rette for en strategisk dialog med Forskningsrådet om virkninger og om samfunnseffekter, i den grad det er mulig. I figur 4 er elementer og prosesser i styringsdialogen satt inn i en årslinje.

Figur 4. Årslinjen i styringsdialogen mellom departementene og Norges forskningsråd.

8.1 Tildelingsbrev

I tildelingsbrevet formidler departementene sine styringssignaler og forventninger for det aktuelle budsjettåret. Tildelingsbrevene utarbeides med utgangspunkt i Prop. 1 S og Stortingets budsjettvedtak.

I styringssystemet er det utarbeidet mal for:

- Kunnskapsdepartementets tildelingsbrev som etatsstyrer
- departementenes tildelingsbrev

Felles maler skal bidra til koordinerte styringssignaler og forenkling både for Forskningsrådet og for departementene. Tildelingsbrevene følges opp gjennom rapportering fra Forskningsrådet til departementene i henholdsvis årsrapporten (rapport på samlet måloppnåelse) og vedlegg til årsrapporten (departementsvise rapporter). Kunnskapsdepartementet oppdaterer malene med veiledende tekster årlig. Som omtalt i kap. 3.1 og 3.2 fastsettes strategiske områder og styringsinformasjon som gjelder for det kommende året i Kunnskapsdepartementets tildelingsbrev som etatsstyrende departement. Styringsinformasjonen for de sektorpolitiske prioriteringene fremgår i den standardiserte strukturen og forventningene til rapporteringen i de departementsvise rapportene og i forbindelse med revisjon av malene vil Kunnskapsdepartementet også vurdere om denne skal oppdateres.

God praksis på styringsområdet kjennetegnes av at tildelingsbrev har forholdsvis få og ikke for detaljerte føringer, at sektorpolitiske prioriteringer er i samsvar med regjeringens fem mål for Forskningsrådet, at de er godt begrunnet og prioritert og at rapporteringskravene i tildelingsbrevet er basert på de fem målene. Departementene bør vurdere detaljeringsgraden i sin styring. Departementene skal f.eks. være tilbakeholdne med å be om egen og særskilt styringsinformasjon.

Departementene bør ha som mål å formidle alle styringssignaler i det årlige tildelingsbrevet. Det kan imidlertid være grunner til å sende supplerende tildelingsbrev i løpet av året, for eksempel ved tilleggsbevilgninger.

Departementene skal sende utkast til tildelingsbrev til Kunnskapsdepartementet for gjennomgang og vurdering før de sendes Forskningsrådet. Det er ikke nødvendig å vente til Stortingets bevilgningsvedtak er fattet før utkast sendes. Departementene kan også kontakte Kunnskapsdepartementet dersom det er uklarheter rundt bruk av malene og tilpasning til egen styring.

Frist for utsendelse av tildelingsbrev til Forskningsrådet er 1. januar. Det er viktig at departementene overholder denne fristen slik at Forskningsrådet kan planlegge driften og få en hensiktsmessig fordeling av midler gjennom året.

Alle tildelingsbrev skal sendes i kopi til Riksrevisjonen og til Kunnskapsdepartementet. Alle departementene skal publisere sine tildelingsbrev til Forskningsrådet på departementets nettsider. Kunnskapsdepartementet skal i tillegg publisere alle tildelingsbrevene til Forskningsrådet samlet på sine nettsider.

8.2 Årsrapport

Årsrapporten er den formelle tilbakemeldingen fra Forskningsrådet til departementene.^{8, 9, 10}

Årsrapporten skal gi et dekkende bilde av Forskningsrådets innsats og resultater. Dette skal gi departementene grunnlag for å vurdere ressursbruk og måloppnåelse, jf. krav til årsrapport i bestemmelser om økonomistyring i staten.

Årsrapporten skal inneholde en rapportering for virksomhetsbudsjettet. Styret har også ansvar for at rapporteringen i årsrapporten tilfredsstiller redegjørelsesplikten institusjonen har etter Likestillings- og diskrimineringsloven¹⁰.

Det er utarbeidet struktur og forventninger til innholdet i årsrapport (rapport på samlet måloppnåelse) og vedlegg til årsrapport (departementsvise rapporter) som skal legges til grunn for Forskningsrådets rapportering. For nærmere informasjon se vedlegg [Struktur og forventninger til rapportering i årsrapporten \(rapport på samlet måloppnåelse\) og vedlegg til årsrapporten \(departementsvise rapporter\) 2022](#). Strukturen og forventningene følger DFØ sine krav til årsrapport og gjenspeiler styringssystemet slik det er fremstilt i denne veilederen. Kunnskapsdepartementet vil årlig vurdere om strukturen og forventningene skal oppdateres i samråd med departementene.

Fristen for å levere årsrapporten (rapport på samlet måloppnåelse) er 15. mars og vedlegg til årsrapporten (departementsvise rapporter) er 1. mai.

⁸ Bestemmelser om økonomistyring i staten, 18. september 2013, pkt. 2.3.3 Rapportering

⁹ Fra 2014 ble det fastsatt ny struktur for årsrapporter som alle statlige virksomheter skal følge <http://www.dfo.no/Styring/Arssrapport>

¹⁰ [Lov om likestilling og forbud mot diskriminering \(likestillings- og diskrimineringsloven\)](#)

Årsrapporten (rapport på samlet måloppnåelse)

Forskningsrådet skal rapportere på Forskningsrådets mål, oppfølging av langtidsplanen og eventuelle andre rapporteringskrav som fremkommer i tildelingsbrevet.

Rapportering på Forskningsrådets mål

I kap. 4 fremgår mål, strategiske områder og hvilken styringsinformasjon som Forskningsrådet skal rapportere på. Der det er mulig skal Forskningsrådet bryte ned styringsinformasjonen på ulike tematiske områder/fagområder som har særlig interesse for departementene. Forskningsrådet velger selv ytterligere informasjon som de mener er relevant for å belyse måloppnåelsen. Vurderingen av måloppnåelse må ikke alene være knyttet til aktiviteter i rapporteringsåret, men kan skrive seg fra aktiviteter det er hensiktsmessig å inkludere. Vurderingen av måloppnåelse skal gjøres på grunnlag av de strategiske områdene under målene. Det skal rapporteres på hvert av de strategiske områdene og tilhørende styringsinformasjon. Forskningsrådet kan også vurdere å trekke inn andre områder enn de strategiske områdene for å belyse måloppnåelsen.

All informasjon om Forskningsrådets måloppnåelse presenteres i årsrapporten (rapport på samlet måloppnåelse). Dette skal bidra til å gjøre det enklere for departementene å vurdere helheten i Forskningsrådets måloppnåelse. Forskningsrådet skal gjøre selvstendige vurderinger av risiko for avvik i måloppnåelsen og sette i verk tiltak for å lukke eventuelle avvik.

Rapportering på oppfølging av langtidsplaner for forskning og høyere utdanning

Forskningsrådet skal redegjøre for hvordan rådets FoU-tildelinger er fordelt på regjeringens prioriteringer i langtidsplanene for forskning og høyere utdanning¹¹ for gjeldende år og sammenliknet med tidligere år der det er mulig. Forskningsrådet skal også omtale hva de har gjort for å dreie virksomheten i retning av langtidsplanens prioriteringer og opptrappingsplaner. Videre bør Forskningsrådet redegjøre overordnet for hvordan rådet har bidratt til å nå langtidsplanens mål og ambisjoner.

Vedlegg til årsrapporten (departementsvise rapporter)

De departementsvise rapportene skal supplere rapport på samlet måloppnåelse ved å gi relevant informasjon som grunnlag for departementenes styringsmøter og for departementenes arbeid med Prop. 1 S. De departementsvise rapportene skal gi korte vurderinger med vekt på virkninger av Forskningsrådets bidrag til de sektorpolitiske prioriteringene.

Forskningsrådets vurderinger skal skje med utgangspunkt i ulike dimensjoner som fremgår i den standardiserte strukturen og forventningene til innholdet i de departementsvise rapportene. Dette er dimensjoner som er vesentlig for styringen av departementenes bevilgninger, og som er utarbeidet i samarbeid med departementene for å sikre at de dekker departementenes behov for styringsinformasjon.

Rapportene må ta hensyn til departementenes ulike bevilgningsnivå og må tilpasses hvert enkelt departement (jf. tildelingsbrevene).

Forskningsrådet skal arbeide kontinuerlig med å tilrettelegge for enkel tilgang til supplerende informasjon som departementene trenger.

¹¹ Meld. St. nr. 7 (2014–2015) *Langtidsplan for forskning og høyere utdanning 2015–2024* og Meld. St. 4 (2018–2028) *Langtidsplan for forskning og høyere utdanning 2019–2028*

8.3 Styringsmøter

De formelle møtene mellom departementene og Forskningsrådet betegnes som «styringsmøter». Praxis er at Forskningsrådet er representert ved administrasjonen på disse møtene.

Styringsmøtene skal være en arena for strategisk dialog mellom departementene og Forskningsrådet. De fem målene for Forskningsrådet er den overordnede rammen, og i tildelingsbrevene knytter departementene sine tildelinger til disse. Utgangspunktet for styringsmøtene er departementenes tildelinger til rådet, Forskningsrådets aktiviteter og virkemidler, og forventede virkninger av rådets aktiviteter opp mot Forskningsrådets mål og de sektorpolitiske prioriteringene.

God styringspraksis kjennetegnes av at dagsorden for styringsmøtene har en klar strategisk innretning, lav detaljeringsgrad, strategisk dialog, ryddig oppsett og at referatene dokumenterer konklusjoner. Departementene bør vurdere ytterligere forbedringer i styringsdialogen i lys av dette.

Alle departementer skal gjennomføre ett styringsmøte per år. Møtene skal dokumenteres skriftlig gjennom referat eller tilbakemelding til Forskningsrådet. Avhengig av behov kan to styringsmøter vurderes. For departementer med to styringsmøter, avholdes vanligvis ett på våren og ett på høsten.

Styringsmøter skal hovedsakelig være konsentrert om Forskningsrådets måloppnåelse, med utgangspunkt i årsrapporten. Ved behov for dialog om forslag til neste års statsbudsjett og utkast til tildelingsbrev, bør departementene vurdere om denne dialogen kan løses skriftlig uten møte.

Styringsmøtene brukes i liten grad til å gjøre vedtak. Endelige styringssignaler kommer vanligvis til uttrykk i tildelingsbrevene (jf. kap. 8.1).

Referater eller skriftlige tilbakemeldinger fra styringsmøtene skal sendes i kopi til Kunnskapsdepartementet.¹²

8.4 Etatsstyringsmøtet

Etatsstyringsmøtet er Kunnskapsdepartementets arena for å ivareta den samlede (helhetlige) styringen på vegne av alle departementene. Som etatsstyringsansvarlig har Kunnskapsdepartementet et særlig ansvar for at Forskningsrådets samlede måloppnåelse utvikles i ønsket retning.

Det skal som hovedregel gjennomføres ett etatsstyringsmøte med Forskningsrådet i løpet av året (i juni). Forskningsrådets styre skal være bredt representert på møtet.

I etatsstyringsmøtet skal det være strategisk dialog om Forskningsrådets måloppnåelse og forventninger om framtidig utvikling og prioriteringer. Videre kan det være dialog om andre relevante saker, slik som sektoroverskridende og strategiske satsinger (post 53), ev. administrative forhold og saker fra Riksrevisjonen. Selve dialogen i møtet vil dreie seg om noen utvalgte temaer/problemstillinger. Endringsbehov og vesentlighet skal være førende for

¹² Det er ikke noe krav at referater/tilbakemeldingsdokumenter sendes Riksrevisjonen, men Kunnskapsdepartementet sender dette rutinemessig.

vurderinger av hvilke mål oppmerksomheten skal rettes mot det aktuelle året og for hvilke problemstillinger/områder som skal drøftes i møtet.

Etatsstyringsmøtet skal ta utgangspunkt i Forskningsrådets årsrapport (rapport på samlet måloppnåelse) og oppmerksomheten skal være rettet mot virkninger og effekter av Forskningsrådets virksomhet. Kunnskap om hvor godt Forskningsrådet løser oppgavene sine vil også være viktig og relevant for alle departementer. Denne kunnskapen vil gi departementene verdifull informasjon om at Forskningsrådet forvalter midlene de mottar på best mulig måte.

Kunnskapsdepartementet skal involvere departementene gjennom et forberedende møte i Departementenes forskningsutvalg (DFU). Utgangspunktet for møtet er Kunnskapsdepartementets foreløpige vurdering av Forskningsrådets måloppnåelse, og temaer/problemstillinger som Kunnskapsdepartementet særlig ønsker å ha dialog med Forskningsrådet om. Hensikten med det forberedende møtet er få innspill på Kunnskapsdepartementets foreløpige vurderinger av Forskningsrådets måloppnåelse, og til problemstillinger Kunnskapsdepartementet på vegne av departementsfellesskapet ønsker å ha dialog med Forskningsrådet om. Departementene kan også melde om andre forhold som er av en slik karakter at etatsstyrer bør ta det opp med Forskningsrådet.

Etatsstyringsmøtene skal følges opp med en skriftlig tilbakemelding fra Kunnskapsdepartementet til Forskningsrådet. Dette er tilbakemeldinger knyttet til vurderinger av Forskningsrådets måloppnåelse og forventninger til oppfølging og videre arbeid. Den skriftlige tilbakemeldingen kan også inneholde momenter utover det som blir sagt i selve møtet.

Tilbakemeldingsdokumentet skal sendes i kopi til departementene. Kunnskapsdepartementet skal også kort orientere departementene om møtet i DFU.

Mal for Kunnskapsdepartementets tildelingsbrev som etatsstyrer 2022

KDs tildelingsbrev som etatsstyrende departement for 2022

Innholdsfortegnelse

1 Innledning.....	2
2 Regjeringens forskningspolitiske dokumenter og strategier	2
3 Mål, strategiske områder og styringsinformasjon for Norges forskningsråd	2
3.1 Mål, strategiske områder og styringsinformasjon for 2022	3
4 Andre områder Forskningsrådet skal ha særlig oppmerksomhet på i 2022	10
5 Rapportering for 2022	10
5.1 Årsrapporten (rapport på samlet måloppnåelse)	10
5.1.1 Rapportering på Forskningsrådets mål	10
5.1.2 Rapportering på oppfølging av langtidsplanen for forskning og høyere utdanning...	11
5.2 Vedlegg til årsrapporten (departementsvise rapporter).....	11
6 Kap 285 post 53 – Sektoroverskridende og strategiske satsinger	12
7 Felles post for virksomhetskostnader (kap. 285 post 55)	12
7.1 Krav og nye oppdrag fra departementene i 2022	13
8 Administrative fullmakter	13
9 Andre krav og forventninger	13
10 Etatsstyringsmøtet	13
11 Frister.....	13
12 Vedlegg.....	13

1 Innledning

Formell innledning: Tildelingsbrevet følger opp Stortingets budsjettvedtak og forutsetninger og krav som departementet utleder av dette. I tildelingsbrevet formidler Kunnskapsdepartementet (KD) styringssignaler og forventninger til Forskningsrådet for 2022.

2 Regjeringens forskningspolitiske dokumenter og strategier

Her beskrives regjeringens overordnede forskningspolitiske mål, strategier og særlig relevante meldinger på ulike forskningspolitiske områder. Forskningsrådets rolle i oppfølgingen av disse dokumentene/strategiene skal også presiseres. Videre vil KD peke på at finansiering av forskning gjennom Forskningsrådet er et sentralt virkemiddel for å nå de ulike departementenes sektorpolitiske mål og prioriteringer.

Se KDs tildelingsbrev som etatsstyrer som ble sendt Forskningsrådet for 2021: [tildelingsbrev-til-norges-forskningsrad-for-2021-.pdf \(regjeringen.no\)](#)

3 Mål, strategiske områder og styringsinformasjon for Norges forskningsråd

I tildelingsbrevet fra KD som etatsstyrer beskrives mål, strategiske områder og styringsinformasjon for Forskningsrådet. Departementene, inkludert KD, utarbeider tildelingsbrev som viser hvilke av de fem målene for Forskningsrådet som er særlig relevante i lys av departementenes sektorpolitiske prioriteringer, hvordan de sektorpolitiske prioriteringene støtter opp om de fem målene og hva departementet ønsker å oppnå med tildelingene til Forskningsrådet.

Dokumentet «*Styringssystem for Norges forskningsråd*» ligger til grunn for departementenes styring. Ambisjonene er at styringen fra departementene skal:

- være strategisk og langsiktig
- ha oppmerksomhet på virkninger og effekter av Forskningsrådets virksomhet
- ha hensiktsmessig omfang og detaljeringsgrad i styringen av aktiviteter, oppdrag og forskningsområder
- gjennomføres på en effektiv måte, med mer lik praksis mellom departementene i form på styring og i rapporteringskrav

Styringssystemet for Forskningsrådet ble utviklet i perioden 2015–2017. KD vil også i 2022 ha dialog med departementene og Forskningsrådet om videre utvikling av systemet som er etablert. Når ny langtidsplan for forskning og høyere utdanning er lagt frem, vil KD ta initiativ til en prosess med departementene for å vurdere om målene til Forskningsrådet bør endres. Behovet for endringer i styringssystemet som helhet vil også bli vurdert.

I tildelingsbrevet fastsettes strategiske områder og styringsinformasjon for 2022. Innholdet i beskrivelsen av de strategiske områdene er ment å være forholdsvis stabil, men det kan likevel være behov for justeringer. På bakgrunn av erfaringer i styringsdialogen,

vurderinger av vesentlighet og endringsbehov og ny informasjon om måloppnåelse, skal de strategiske områdene i styringssystemet vurderes hvert år. For nærmere beskrivelse av styringsinformasjonen og hvordan rapporteringen skal skje vises det til punkt 5 *Rapportering for 2022*.

3.1 Mål, strategiske områder og styringsinformasjon for 2022

Mål 1 Økt vitenskapelig kvalitet

For alle forskningens begrunnelser, både instrumentelle og kulturelle, er den vitenskapelige kvaliteten en grunnleggende forutsetning. Vitenskapelig kvalitet forutsetter både talentfulle individer og infrastruktur og andre forskningsressurser av høy kvalitet. Forskningsrådet skal tildele etter konkurranse, og skal identifisere og støtte forskning av høy vitenskapelig kvalitet. Forskningsrådet skal også bidra til å forbedre den vitenskapelige kvaliteten i det enkelte forskningsmiljø eller på det enkelte forskningsområde.

Strategisk område: Verdensledende fagmiljøer

En forholdsvis stor del av den mest betydningsfulle forskningen kan tilskrives et fåtall av forskerne, som virker i fronten av sine felt. Det er et mål at flere fagmiljøer i Norge driver forskning av internasjonalt fremragende kvalitet. Forskningsrådet skal mobilisere talentene, bidra til kvalitetsutvikling og legge til rette for at potensialet i de fremste miljøene virkeliggjøres.

Styringsinformasjon

Fast monitorering:

- Utvikling i publisering og siteringer fra Forskningsrådets prosjekter, herunder andel publikasjoner med åpen tilgang og siteringer av disse.
- Volum på søknader og tildelte ERC-stipend, samt karakter for søknader, jf. mål 4.

Tilleggsinformasjon 2022:

- Evaluering av felles søknadsbehandling og effekter mht. vitenskapelig kvalitet, inkludert vektlegging av vitenskapelig kvalitet i tematiske satsinger.

Strategisk område: Identifisering og stimulering av vitenskapelig kvalitet generelt

For å utnytte forskningens potensial er det ikke tilstrekkelig med bare de få miljøene som er ledende på sine felt, det er også behov for vitenskapelig kvalitet i bredden av en mangfoldig forskningssektor og på en rekke områder. Forskningsrådet skal sikre god vitenskapelig kvalitet i alle sine tildelinger. Forskningsrådet skal også bidra til fornyelse ved å identifisere potensial for kvalitet og stimulere kvalitetsutvikling i forskningen.

Styringsinformasjon

Fast monitorering:

- Monitorering av søknadsdata og resultater fra fagfellevurderingene (karakterer). Analysen vil over tid fokusere på ulike dimensjoner, f.eks. søknadstyper, fag, institusjoner og kjønn.

Tilleggsinformasjon 2022:

- Vurdering av hvordan Forskningsrådets bevilgninger bidrar til å bygge kvalitet og kompetanse i FoUI-miljøer over hele landet, geografisk spredning/konsentrasjon.

Mål 2 Økt verdiskaping i næringslivet

Forskningsrådet skal utløse FoU som, på kort og/eller lang sikt, skal øke den samlede verdiskapingen i norsk økonomi. Forsknings- og utviklingsarbeid gir økt verdiskaping

gjennom nye eller forbedrede produkter, tjenester og prosesser, eller ved at kunnskap blir utnyttet og videreutviklet i andre sammenhenger.

Strategisk område: Økt konkurranseevne i nytt og eksisterende næringsliv

Forskningsrådet skal utløse forskningsbasert innovasjon som gir økt konkurranseevne i næringslivet. Forskningsrådet skal utløse økt FoU-innsats i bedriftene og økt kvalitet i prosjektene. Målet er uavhengig av bedriftenes størrelse og alder, næring og geografi.

Styringsinformasjon

Fast monitorering:

- *FoU-innsatsen i foretakene med støtte sammenlignet med FoU-innsatsen i foretakene med avslåtte søknader som er vurdert som gode*
Det skal undersøkes hvordan Forskningsrådet bidrar til å øke FoU-innsatsen i foretakene med støtte ved å sammenligne med søkere uten støtte. Undersøkelsen skal bygge på FoU-statistikk på foretaksnivå og Forskningsrådets søknadsvurderinger. Den endelige avgrensningen av karakterer man vil sammenligne må gjøres av miljøet som får i oppdrag å lage indikatoren.
- *Utvikling i FoU-innsats for foretak med støtte*
Det skal undersøkes hvordan Forskningsrådet bidrar til å øke FoU-innsatsen i foretakene med støtte ved å sammenligne med FoU-innsatsen før støtten. Undersøkelsen skal bygge på FoU-statistikk på foretaksnivå. Undersøkelsen bør se på både total egenutført FoU og forholdet mellom egenfinansiering og offentlig støtte.
- *Forskningsrådets vurdering av bedrifts- og samfunnsøkonomisk effekt*
Undersøkelsen skal bygge på delkarakterer fra Forskningsrådets søknadsvurderinger.

Følgende momenter skal også trekkes inn i vurderingen av måloppnåelse:

- *Utvikling i omsetning for foretak med støtte*
Det skal undersøkes hvordan den økonomiske aktiviteten utvikler seg i foretakene med støtte. Undersøkelsen skal bygge på regnskapsdata i bedrifts- og foretaksregisteret.
- *Brukernes vurderinger av oppnådde resultater og betydningen av ulike former for utbytte fra prosjektet*
Vurderingen skal baseres på data fra fremdrifts- og sluttrapporter samt data innhentet gjennom spørreundersøkelser.

Strategisk område: Styrket evne til omstilling i norsk økonomi

Forskningsrådet skal identifisere, bygge opp kunnskap og legge til rette for utvikling av forskningsmiljøer på områder som er viktige for omstilling i økonomien. Målet omfatter forskning som ikke nødvendigvis har umiddelbar anvendelse i dagens marked.

Styringsinformasjon

Fast monitorering:

- *Forskningsrådets bidrag for å styrke omstillingsevnen i norsk økonomi*

Forskningsrådet skal gi en kortfattet vurdering av sin aktivitet for å styrke omstillingsevnen i norsk økonomi. Vurderingen skal inkludere begrunnelser for de viktigste tiltakene og prioriteringer som er gjort, hvilke virkninger de har hatt, og hvilke effekter man mener man kan oppnå fremover.

Følgende momenter skal også trekkes inn i vurderingen av måloppnåelse:

- *Forskningsrådets tildelinger og fremtidig utvikling i ulike næringer*
Forskningsrådet skal vurdere hvordan tildelingene fordeler og har fordelt seg på ulike næringer, og hvordan man ser for seg næringsutviklingen fremover. Data skal hentes fra Forskningsrådets databaser.
- *FoU-innsats og økonomisk utvikling i ulike næringer*
Forskningsrådet skal beskrive og vurdere sin rolle i å påvirke FoU-innsatsen i næringslivet og fordelingen på ulike næringer. Redegjørelsen skal inneholde en beskrivelse av næringslivets FoU-innsats fordelt på ulike næringer, og sett i lys av næringsutviklingen. Data hentes fra tilgjengelig statistikk (FoU-statistikk, nasjonalregnskap).

Tilleggsinformasjon 2022:

- Vurdering av hvordan Forskningsrådets næringslivsportefølje treffer ulike deler av landet.

Strategisk område: Bedre samspill og kunnskapsoverføring mellom FoU-miljøer og næringsliv

Forskningsrådet skal fremme samspill og kunnskapsoverføring mellom offentlig finansierte forskningsinstitusjoner og næringsliv som fører til økt verdiskaping i norsk økonomi.

Forskningsrådets virksomhet skal gi økt næringsrelevant kompetanse i FoU-miljøene og økt FoU-kompetanse i næringslivet. Forskningsrådet skal også bidra til at forskning ved offentlig finansierte institusjoner kommer til bedre utnyttelse i næringslivet, blant annet gjennom kommersialisering av forskningsresultater.

Styringsinformasjon

Fast monitorering:

- *Forskningsrådets bidrag for å styrke kunnskapsoverføring og samspill mellom foretak og forskningsinstitusjoner*
Forskningsrådet skal gi en kortfattet vurdering av aktiviteten for å styrke kunnskapsoverføring og samspill mellom foretak og forskningsinstitusjoner. Vurderingen skal begrunne de viktigste tiltakene og prioriteringene som er gjort, virkningene av dem og hvilken effekt de er ment å ha på verdiskapingen. Redegjørelsen skal inkludere en vurdering av bidraget til kunnskapsoverføring målt gjennom næringslivets kjøp av FoU-tjenester.
- *Private investeringer i kommersialiseringsprosjekter med støtte fra Forskningsrådet ved offentlig finansierte forskningsinstitusjoner*
Det skal gis en oversikt og vurdering av investeringer i støttede kommersialiseringsprosjekter. Investeringene kan være i form av inntekter fra lisenser eller salg av patenter, emisjoner, salg og børsnotering. Oversikten skal dekke den totale porteføljen og inkludere tidsserier over minst fem år.

Følgende momenter skal også trekkes inn i vurderingen av måloppnåelse:

- *Andel av prosjekter som er finansiert av andre enn Forskningsrådet (fordelt på kilde, søknadstype og program)*

Forskningsrådets støtte skal være utløsende for et forskningsprosjekt. Samtidig bidrar privat medfinansiering til å sikre at andre går god for det kommersielle potensialet i prosjektet. Andelen av prosjektene som er privat finansiert er i stor grad gitt av søknadstypen, men kan allikevel gi nyttig informasjon for å diskutere om Forskningsrådet har funnet en god balanse mellom disse hensynene. Tallene hentes fra Forskningsrådets database.

Mål 3 Møte store samfunnsutfordringer

Et sentralt mål for forskningspolitikken er kunnskap som gjør oss best mulig i stand til å møte de store utfordringene samfunnet står overfor. Forskningsrådet skal finansiere forskning som er nyttig for samfunnet, og for å møte de store samfunnsutfordringene. Forskningsrådet påvirker hvilke områder/problemstillinger det forskes på og hvor mye, kvaliteten på forskningen og kompetansen i miljøene, og koblingene i og mellom forskningssystemet og i ulike deler av samfunnet.

Strategisk område: Fornyelse i offentlig sektor og bedre og mer effektive tjenester

Offentlig sektor spiller en avgjørende rolle i samfunnets møte med store samfunnsutfordringer, både gjennom sin rolle som forvalter og tjenesteyter, og gjennom å legge til rette for innovasjon og bærekraftig omstilling. Forskningsrådet skal bidra til at omstilling i offentlig sektor er fundert på oppdatert kunnskap, kompetanse og forskningsmetodikk. Forskningsrådet skal også styrke samarbeidet mellom offentlig sektor, forskningsmiljøer, næringsliv og brukere, for å bygge relevant kunnskap for å møte utfordringene i stat og kommune. Dette gjelder alle de store og komplekse utfordringene for samfunns- og næringsliv, også de som er beskrevet i andre mål og strategiske områder. Forskningsrådet skal bidra til velferdssamfunnets bærekraft gjennom å øke forskningens bidrag til gode, trygge og effektive tjenester innenfor helse og omsorg, velferd, arbeid, utdanning og oppvekst. Forskningsrådet skal øke forskningens kvalitet og relevans, styrke samspillet mellom forskning, utdanning, praksisfeltet og befolkningen, og bidra til at forskningsbasert kunnskap spres og tas i bruk i utforming, organisering og levering av tjenestene. Forskningsrådet skal legge til rette for innovasjoner til nytte for tjenestene og tjenestemottakerne.

Strategisk område: Hav

Norges viktigste næringer har sitt utspring i havet. Havet er uunnværlig for å løse de globale utfordringene, men samtidig er verdens hav sterkt belastet. En realisering av havets verdier vil kreve bærekraftige tilnærminger. Forskningsrådet skal bidra til kunnskaps- og teknologiutvikling for forvaltning av økosystemer og ressurser i havområdene for å sikre et rent og rikt hav og produksjon av sunn og trygg sjømat. Sammen med en fortsatt satsing på forskning for de havbaserte næringene: fiskeri, havbruk, petroleum, maritim, fornybar energi og også nye næringer, vil dette kunne gi økt verdiskaping. Forskningsrådet skal arbeide for helhetlig kunnskap, samspill og kompetanseoverføring mellom og fra havnæringene og internasjonalt samarbeid.

Strategisk område: Klima, miljø og miljøvennlig energi

De største miljøutfordringene er klimaendringer, tap av naturmangfold og miljøgifter. Utfordringene er komplekse og må ses i sammenheng. Norge skal bli et lavutslippssamfunn

innen 2050. Forskningsrådet skal bidra til utvikling av kunnskap og teknologi for en bærekraftig omstilling, klimatilpasning, miljøvennlig energi og bevaring av velfungerende økosystemer. Dette krever en internasjonal, tverrfaglig, målrettet og helhetlig forsknings- og innovasjonsinnsats for en grønn samfunnsutvikling, som også fremmer grønn verdiskaping.

Strategisk område: Samfunnssikkerhet og samhørighet i en globalisert verden

Samfunnssikkerhet og samhørighet er grunnleggende kvaliteter ved vårt samfunn, og avgjørende for å opprettholde bærekraft og legitimiteten til våre demokratiske institusjoner. Forskningsrådet skal bidra til kunnskap om hva som skaper trygge, inkluderende og velfungerende samfunn. Forskningsrådet skal videre styrke forskning om politiske, økonomiske, sosiale og kulturelle endringer nasjonalt og globalt, og sårbarheter som følger av digitalisering og raske teknologiske endringer. Forskningsrådets innsats skal også bidra til å avverge og gjøre samfunnet robust mot både menneskeskapte og ikke-menneskeskapte trusler.

Styringsinformasjon

Styringsinformasjon utvikles i størst mulig grad likt for de fire strategiske områdene. Styringsinformasjon utvikles langs følgende dimensjoner:

- vitenskapelig kvalitet
- forskning som er relevant for samfunnsutfordringene
- forskning som øker innovasjon og omstillingsevne i både offentlig og privat sektor

Forskningsrådet skal fokusere på virkninger og effekter av ulike prosjektporteføljer med tanke på hvordan de bidrar til å løse samfunnsutfordringer. Forskningsrådet skal legge vekt på hvordan man samarbeider med brukerne underveis i prosjekter, hvordan det arbeides med formidling av resultater og hvordan man arbeider for at resultatene skal tas i bruk og få effekter i samfunnet. Data hentes inn dels gjennom prosjektledernes faste rapportering til Forskningsrådet og dels gjennom spørreundersøkelser og analyser gjort av et eksternt forskningsmiljø på oppdrag. Styringsinformasjon for de tre dimensjonene utdypes nedenfor.

Styringsinformasjon Vitenskapelig kvalitet

Fast monitorering:

- *Karakterer for vitenskapelig kvalitet i Forskningsråds- og EU-porteføljen.* Forskningsrådets merkesystem vil bli benyttet for å differensiere analysene på temaer og undertemaer (budsjettformål) relevant for ulike sektorer/departement. Sammenhengen mellom relevans og kvalitet undersøkes.

Tilleggsinformasjon 2022:

- Analyse av vitenskapelig kvalitet i spiss og analyse av søknadstilfang og søknadskvalitet i bredden, jf. også tilleggsinformasjon for mål 1.
- Resultater fra en bred virkemiddelevaluering av Hav-området.

Styringsinformasjon Relevans for samfunnsutfordringer

Fast monitorering:

- *Karakterer for relevans (for samfunnseffekter når nye vurderingskriterier innføres) i Forskningsråds- og EU-porteføljen.* Forskningsrådets merkesystem vil bli benyttet for å differensiere analysene på temaer og undertemaer (budsjettformål) relevant for

ulike sektorer/departement. Sammenhengen mellom relevans og kvalitet undersøkes. Mål for brukermedvirkning skal inkluderes på områder der det er aktuelt.

Tilleggsinformasjon 2022:

- Vurdering av samfunnseffekter av Forskningsrådets prosjekter rettet inn mot samfunnsutfordringene: Innovasjon i offentlig sektor og bedre offentlige tjenester og Samfunnssikkerhet og samhörighet.
- Resultater fra en bred virkemiddelevaluering av Hav-området.

Styringsinformasjon Innovasjons- og omstillingsevne

Fast monitorering:

- *Karakterer for innovasjonsgrad i Forskningsråds- og EU-porteføljen.* Forskningsrådets merkesystem vil bli benyttet for å differensiere analysene på temaer og undertemaer (budsjettformål) relevant for ulike sektorer/departement.

Monitoreringen belyser følgende:

- Vurdering av innovasjonsgrad og utviklingen målt gjennom karakter for innovasjonsgrad gitt i søknadsbehandlingen. Dette vil gi informasjon om Forskningsrådets virkemidler bidrar til innovasjon og omstilling på områder som er relevante for å løse samfunnsutfordringene.
- Analysene gjort for styringssystemets mål 2 – Økt verdiskaping i næringslivet benyttes til å vurdere Forskningsrådets bidrag til innovasjon og omstilling i næringer som er relevante for å løse utfordringene på de fire strategiske områdene.
- Status og utvikling i samarbeidsmønstre målt gjennom antall og type samarbeidspartnere i prosjekter for å belyse innovasjon og omstilling i privat og offentlig sektor.
- Status og utvikling i porteføljen av virkemidler som bidrar til å øke samspillet i kunnskapstriangelet og øke forskningens relevans for utdanningene og samfunnet for øvrig.

Tilleggsinformasjon 2022:

- Vurdering av hvordan Forskningsrådets næringslivsportefølje treffer ulike deler av næringslivet (næringer) og bidrar til innovasjons- og omstillingsevne når det gjelder de store samfunnsutfordringene.
- Resultater fra en bred virkemiddelevaluering av Hav-området.

Mål 4 Velfungerende forskningssystem

Et velfungerende forskningssystem er en grunnleggende forutsetning for å nå målene i forskningspolitikken. Forskningsrådet skal legge til rette for at forskningsressurser og -resultater utnyttes best mulig. Forskningsrådet skal bidra til å utvikle det nasjonale forskningssystemet, til styrket helhet og samspill, og til god interaksjon med internasjonale forskningsarenaer.

Strategisk område: Økt deltakelse i Horisont Europa

Deltakelse i internasjonalt forskningssamarbeid er et sentralt virkemiddel for å forbedre norsk forskning, både for å oppnå høyere vitenskapelig kvalitet og større positive bidrag til samfunns- og næringsutviklingen. Europa er det viktigste området for norske samarbeidsrelasjoner og deltakelse i EUs rammeprogram for forskning og innovasjon det viktigste enkelttiltaket for internasjonalisering av norsk forskning. Forskningsrådet skal bidra til å mobilisere til økt deltakelse i rammeprogrammet og til at søknadene i større grad

kvalifiserer til støtte.

Styringsinformasjon

Fast monitorering:

- Deltakelsen i EU-prosjekter langs ulike dimensjoner. Skal ses i sammenheng med deltakelsen i Forskningsrådets programmer.

Tilleggsinformasjon 2022:

- En analyse av alle EU-søknader med norsk deltakelse i perioden 2017-2022, sett opp mot sammensetningen av forskerpopulasjoen/sektorene langs ulike dimensjoner.

Strategisk område: Strukturerende endringer

Forskningsrådet skal stimulere til endringer som gjør forskningssystemet bedre i stand til å svare på forventningene i forskningspolitikken. Dette innebærer påvirkning på samspillet mellom aktørene i systemet, mellom disipliner og forskningstema, og på de menneskelige ressursene.

Styringsinformasjon

Fast monitorering:

- Samspill mellom forskningsrådsfinansiering og annen finansiering. Analysere mulige følgevirkninger av forskningsrådsfinansiering fordelt på institusjonstyper, sektorer, geografi etc.

Tilleggsinformasjon 2022:

- Analyse av tverrfaglighet og transfaglighet i Forskningsrådets portefølje.
- Analyse av Forskningsrådets rolle for finansiering av rekrutteringsstillinger.

Mål 5 God rådgivning

Forskningsrådet har ansvar for å gi myndighetene råd i forskningspolitiske saker. Forskningsrådet skal gi råd som grunnlag for utforming av forskningspolitikken (herunder sektorvise problemstillinger), og for hvordan de gjeldende forskningspolitiske prioriteringer bør følges opp.

Strategisk område: Relevante og velbegrunnede forskningspolitiske råd til departementene

Dette strategiske området skal legge til rette for en strategisk dialog med departementene om de viktigste elementene i Forskningsrådets rådgivningsfunksjon.

Dialogen vil dreie seg både om kvaliteten og effektiviteten i rådgivningen. Kvalitet handler i stor grad om hvor relevante, velfunderte og godt begrunnet rådene er. For å ha effekt må også rådene tas i bruk, og rådgivningsprosessen legge til rette for dette (til riktig tid, i riktig format, med en tillitsvekkende dialog, osv.).

Styringsinformasjon

- Rapportering av tiltak som er gjennomført for å følge opp undersøkelsen fra 2021.

4 Andre områder Forskningsrådet skal ha særlig oppmerksomhet på i 2022

Her omtaler KD områder som skal ha særlig oppmerksomhet i 2022 og som er relevante for flere av målene. Omtalen tar utgangspunkt i KDs tilbakemelding til Forskningsrådet som etatsstyrer i 2021.

Følgende temaer tas opp:

- Samarbeid med øvrige virkemiddelaktører
- EUs rammeprogram for forskning og innovasjon
- Avsetninger
- Porteføljestyrer og porteføljestyling
- Utvikle organisasjonen for å møte behovene til brukerne og oppdragsgiverne

For hvert tema gis det en kort beskrivelse av forventningene til Forskningsrådet.

Se tildelingsbrevet for 2021:

[tildelingsbrev-til-norges-forskningsrad-for-2021-.pdf \(regjeringen.no\)](#)

5 Rapportering for 2022

Årsrapporten skal gi et dekkende bilde av Forskningsrådets innsats og resultater. Dette skal gi departementene grunnlag for å vurdere ressursbruk og måloppnåelse, jf. krav til årsrapport i bestemmelser om økonomistyring i staten. Vi viser også til punkt 9 *Andre krav og forventninger*, for nærmere informasjon om frister og andre rapporteringskrav (administrative forhold og lovpålagt rapportering).

I vedlegg 1 følger struktur og forventninger til rapportering i årsrapporten (rapport på samlet måloppnåelse) og vedlegg til årsrapporten (departementsvise rapporter) som skal legges til grunn for Forskningsrådets rapportering for 2022. Som det fremgår av forventningsmalen skal Forskningsrådet legge større vekt på virkninger og effekter av sin virksomhet, og mindre vekt på aktiviteter i rapporteringen. KD viser også til forventningen gitt i tilbakemeldingen fra etatsstyringen 2021:

«Departementet oppfordrer likevel Forskningsrådet til i enda større grad å vurdere utfordringer ved egen innsats og rolle, og ev. tiltak som bør iverksettes. Videre kan Forskningsrådet med fordel bruke et klarere og mer konsist språk, samt vise styringsinformasjon slik at det blir enklere å se resultater og trender over tid. ... Videre forventer KD at Forskningsrådet i neste årsrapport bedre redegjør for og dokumenterer foreløpige konsekvenser og effekter av porteføljestylingen.»

Årsrapporten skal publiseres på virksomhetens nettside innen 1. mai.

5.1 Årsrapporten (rapport på samlet måloppnåelse)

Årsrapporten har to hoveddeler: Forskningsrådets mål og oppfølging av Langtidsplanen.

5.1.1 Rapportering på Forskningsrådets mål

I punkt 3.1 ovenfor fremgår mål, strategiske områder og hvilken styringsinformasjon som Forskningsrådet skal rapportere på. Der det er mulig skal Forskningsrådet bryte ned

styringsinformasjonen på ulike tematiske områder/fagområder som har særlig interesse for departementene. Forskningsrådet velger selv ytterligere informasjon som de mener er relevant for å belyse måloppnåelsen. Vurderingen av måloppnåelse må ikke alene være knyttet til aktiviteter i rapporteringsåret, men kan skrive seg fra aktiviteter så langt tilbake i tid det er hensiktsmessig å inkludere. Vurderingen av måloppnåelse skal gjøres for de strategiske områdene under målene. Det skal rapporteres på hvert av de strategiske områdene med tilhørende styringsinformasjon. Forskningsrådet kan også vurdere å trekke inn andre områder enn de strategiske områdene for å belyse måloppnåelsen.

All informasjon knyttet til Forskningsrådets måloppnåelse presenteres i rapport om samlet måloppnåelse. Dette skal bidra til å gjøre det enklere for departementene å vurdere helheten i Forskningsrådets måloppnåelse. Forskningsrådet skal gjøre selvstendige vurderinger av risiko for avvik i måloppnåelsen og sette i verk tiltak for å lukke eventuelle avvik.

Styringsinformasjonen for 2022 er presentert under punkt 3 om måloppnåelse, og gjentas ikke i denne delen av tildelingsbrevet. Styringsinformasjonen for de fleste strategiske områder er bygget opp med én komponent som ligger fast og viser utvikling over tid (monitorering) og én komponent som endres fra år til år og gir mer informasjon på spesifikke områder.

5.1.2 Rapportering på oppfølging av langtidsplanen for forskning og høyere utdanning

KD viser til Meld. St. 4 (2018–2019) Langtidsplan for forskning og høyere utdanning 2019– 2028 og Meld. St. 7 (2014–2015) Langtidsplan for forskning og høyere utdanning 2015– 2024. Departementet forventer at Forskningsrådet i årsrapporten redegjør for hvordan rådets FoU-tildelinger er fordelt på regjeringens prioriteringer i langtidsplanen for gjeldende år og sammenliknet med tidligere år der det er mulig. Videre forventer departementet en vurdering av hva Forskningsrådet gjør for å vri virksomheten mot langtidsplanens prioriteringer og av hvordan rådet bidrar til å nå langtidsplanens mål og ambisjoner. KD viser også til forventningen gitt i tilbakemeldingen fra etatsstyringen 2021: *«Departementet forventer at Forskningsrådet gjør rede for hvordan virksomheten totalt sett er vridd inn mot langtidsplanenes prioriteringer i løpet av inneværende fireårsperiode.»*

5.2 Vedlegg til årsrapporten (departementsvise rapporter)

De departementsvise rapportene skal supplere rapport på samlet måloppnåelse ved å gi relevant informasjon som grunnlag for departementenes styringsmøter og for departementenes arbeid med Prop.1 S. De departementsvise rapportene skal gi korte vurderinger med vekt på virkninger av Forskningsrådets bidrag til de sektorpolitiske prioriteringene.

Forskningsrådets vurderinger skal skje med utgangspunkt i ulike dimensjoner som fremgår i den standardiserte strukturen og forventningene til rapportering i de departementsvise rapportene (jf. vedlegg 1). Dette er dimensjoner som er vesentlig for styringen av departementenes tildelinger, og som er utarbeidet i samarbeid med departementene for å sikre at de dekker departementenes behov for styringsinformasjon.

KD oppfordrer Forskningsrådet til å ha dialog underveis i arbeidet med vedlegg til

årsrapport med de departementene som opplever utfordringer med rapporteringen.

Rapportene må ta hensyn til departementenes tildelingsnivå og må tilpasses hvert enkelt departement (jf. tildelingsbrevene). I punkt 5 *Rapportering* i departementenes tildelingsbrev fremgår det hvilke sektorpolitiske prioriteringer det aktuelle departementet forventer å få rapportering på.

6 Kap 285 post 53 – Sektoroverskridende og strategiske satsinger

Det er fastsatt tre prinsipper for kap. 285, post 53 *Sektoroverskridende og strategiske satsinger* (53-posten). Det er også fastsatt tre overordnede retningslinjer for hva som skal finansieres på posten. Alle beslutninger knyttet til 53-posten skal forankres i den ordinære budsjettprosessen. KD har videre fastsatt rutiner for hvordan departementene og Forskningsrådet skal involveres i arbeidet med 53-posten. Av rutinene fremgår det at Forskningsrådet fremmer forslag knyttet til 53-posten i sine budsjettforslag, både vekstforslag og omprioriteringsforslag (nullvekst). I budsjettforslaget må det fremkomme hvor mye som frigjøres fra tidsavgrensede budsjettformål. Forskningsrådet bør så langt det er mulig inkludere en oversikt over fordelingen av tildelingen mellom de tre retningslinjene i årsrapporten (rapport på samlet måloppnåelse). Se nærmere omtale i vedlegg 2.

7 Felles post for virksomhetskostnader (kap. 285 post 55)

Virksomhetskostnadene over kap. 285 post 55 skal dekke alle kostnader til drift av Forskningsrådet, dvs. alle kostnader som ikke er FoU-midler som skal fordeles videre. Unntaket er nasjonale fag-, tema- og institusjonsevalueringer som fortsatt vil bli finansiert gjennom FoU midlene fra det enkelte departement.

KD legger til grunn at finansiering av forskning og overordnet forskningspolitisk rådgivning og sektorpolitisk rådgivning skal være de forskningsrådsoppgavene som skal ha høyest prioritet. Forskningsrådet skal fortsatt ivareta en rekke oppgaver for departementene, f.eks. sekretariatsfunksjoner for Skattefunn-ordningen og flere av 21-strategiene, oppgaver i forvaltningen av de regionale forskningsfondene og allmennrettet formidlingsarbeid.

Forskningsrådet skal også videreføre sitt internasjonale arbeid for departementene med sikte på bistand og mobilisering til internasjonalt forskningssamarbeid. Forskningsrådet spiller en viktig rolle i oppfølgingen av Panorama-strategien. Forskningsrådet skal prioritere forskningssamarbeidet med de prioriterte samarbeidslandene, og departementet forventer at Forskningsrådet deltar og bistår i forbindelse med aktiviteter rettet mot de prioriterte samarbeidslandene i samarbeid med andre relevante aktører.

Endringer i Forskningsrådets virksomhet skal som hovedregel håndteres innenfor den økonomiske rammen for posten, jf. vedlegg 3 om retningslinjer for styring av virksomhetskostnader. I den grad det oppstår prioriteringsutfordringer innenfor rammen av midlene på denne posten, skal Forskningsrådet og departementene ta dette opp med KD i tilknytning til etatsstyringen. Departementet forventer at Forskningsrådet har en helhetlig håndtering av kostnadene ved virksomheten.

7.1 Krav og nye oppdrag fra departementene i 2022

Her samles krav og nye oppdrag som departementene har meldt inn til KD i forbindelse med arbeidet med tildelingsbrev for 2022. Disse er delt inn i to kategorier:

- 1) Krav og endringer i oppdrag som er vurdert å falle innenfor rammen av virksomhetskostnadene
- 2) Nye krav og oppdrag der økte virksomhetskostnader dekkes av departementene

Se KDs tildelingsbrev som etatsstyrer som ble sendt Forskningsrådet for 2021: [tildelingsbrev-til-norges-forskningsrad-for-2021-.pdf](https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/tildelingsbrev-til-norges-forskningsrad-for-2021-/pdf) (regjeringen.no)

8 Administrative fullmakter

Informasjon om hvilke fullmakter Forskningsrådet har.

9 Andre krav og forventninger

Her vil styringssignaler av mer administrativ karakter og føringer som ikke hører hjemme under målene omtales. Det vil kunne dreie seg bl.a. om fellesføringer fra regjeringen for underliggende virksomheter og andre krav og forventninger som for eksempel arbeidet med å få ned Forskningsrådets avsetninger.

KD som etatsstyrer er ansvarlig for administrativ oppfølging av Forskningsrådet, og departementene skal derfor vise til KDs tildelingsbrev for denne type oppfølging.

Departementene skal ikke legge inn egne administrative føringer i sine tildelingsbrev.

10 Etatsstyringsmøtet

Her legges informasjon om etatsstyringsmøtet.

11 Frister

Tabell med frister for rapportering tas inn her.

12 Vedlegg

1. Struktur og forventninger til rapporteringen i årsrapporten (rapport på samlet måloppnåelse) og vedlegg til årsrapporten (departementsvis rapporter).
2. Prinsipper, retningslinjer og rutiner for oppfølging av kap. 285, post 53.
3. Retningslinjer for styring av virksomhetskostnader i Forskningsrådet (kap. 285 post 55)

Mal for departementenes tildelingsbrev 2022

Departementenes tildelingsbrev for 2022

Innholdsfortegnelse

1 Innledning	2
2 Mål, strategiske områder og styringsinformasjon for Norges forskningsråd	2
2.1 Sektorpolitiske prioriteringer fra [departement]	2
2.2 Styringsinformasjon	3
3 Budsjetttildelinger og fullmakter for 2022	3
4 Felles post for virksomhetskostnader	4
5 Rapportering for 2022	5
6 Planlagte styringsmøter	6

Det anbefales at alle punktene ovenfor tas med i tildelingsbrevene til Forskningsrådet.

1 Innledning

Formell innledning: her henvises det til Stortingets budsjettvedtak. Tildelingsbrevene angir nærmere budsjettmessige føringer og styringssignaler for departementets midler til Forskningsrådet i det aktuelle budsjettåret.

Det er naturlig at departementene her viser til tildelingsbrevet fra Kunnskapsdepartementet (KD) som etatsstyrende departement.

Departementene kan om ønskelig på relevante punkter nedenfor gjengi tekst fra KDs tildelingsbrev som etatsstyrer.

2 Mål, strategiske områder og styringsinformasjon for Norges forskningsråd

I punkt 2 og 3 i KDs tildelingsbrev som etatsstyrer omtales regjeringens overordnede forskningspolitiske mål og prioriteringer samt målene som er fastsatt for Forskningsrådet.

Departementene bør her gjengi de fem målene for Forskningsrådet og deretter vise til KDs tildelingsbrev som etatsstyrer for en nærmere omtale av mål, strategiske områder og styringsinformasjon.

KD foreslår følgende standardtekst i departementenes tildelingsbrev:

Forskningsrådet har fem mål:

- *Mål 1 Økt vitenskapelig kvalitet*
- *Mål 2 Økt verdiskaping i næringslivet*
- *Mål 3 Møte store samfunnsutfordringer*
- *Mål 4 Et velfungerende forskningssystem*
- *Mål 5 God rådgivning*

Vi viser også til Kunnskapsdepartementets tildelingsbrev som etatsstyrer for en nærmere omtale av målene, strategiske områder og styringsinformasjon.

2.1 Sektorpolitiske prioriteringer fra [departement]

I dette avsnittet omtaler det enkelte departement hvilke av de fem målene for Forskningsrådet som er særlig relevante i lys av departementets sektorpolitiske prioriteringer og hvordan de sektorpolitiske prioriteringene støtter opp om de relevante målene og hva det ønsker å oppnå med tildelingene til Forskningsrådet. Omtalen skal være på et overordnet nivå.

Dette innebærer at departementet ikke utarbeider egne delmål for Forskningsrådet, men knytter sine tildelinger til de fem målene. Målene er felles referanseramme for

departementene i den strategiske dialogen med Forskningsrådet. Omtalen i punkt 2.1 skal vise hva det enkelte departement vektlegger i sin styringsdialog med Forskningsrådet.

Budsjettprioriteringer skal ikke omtales her. Omtale av nye oppdrag og krav (f.eks. strategier og utredninger) som berører virksomhetskostnadene skal omtales under punkt 4 *Felles post for virksomhetskostnader*.

2.2 Styringsinformasjon

Styringsinformasjon for de fem målene er fastsatt i KDs tildelingsbrev som etatsstyrer. Denne styringsinformasjonen rapporteres og presenteres samlet i årsrapporten (rapport på samlet måloppnåelse). Departementene kan her vise til KDs tildelingsbrev som etatsstyrer punkt 3 som omtaler styringsinformasjon for målene som er felles for alle departementene.

Styringssystemet for Forskningsrådet inkluderer også styringsinformasjon som er knyttet til sektoransvaret og som er særlig vesentlig for departementene i styringen av deres forskningsbevilgninger. Det legges ikke opp til at departementene skal spesifisere egen styringsinformasjon for de sektorpolitiske prioriteringene. Styringsinformasjonen for de sektorpolitiske prioriteringene fremgår i den standardiserte strukturen og forventningene til rapporteringen i de departementsvise rapportene, jf. vedlegg 1 til KDs brev som etatsstyrer. Vedlegget viser sentrale dimensjoner som Forskningsrådet skal bruke som utgangspunkt for rapporteringen til departementene, og som er utarbeidet i samarbeid med departementene for å sikre at de dekker departementenes behov for styringsinformasjon. Departementene kan her vise til punkt 5 *Rapportering* i dette tildelingsbrevet for presisering av hvilke sektorpolitiske prioriteringer de forventer at Forskningsrådet skal rapportere på i de departementsvise rapportene.

KD foreslår følgende standardtekst i departementenes tildelingsbrev:

Når det gjelder omtale av styringsinformasjon for de fem målene, viser vi til Kunnskapsdepartementets tildelingsbrev som etatsstyrer, punkt 3 Mål, strategiske områder og styringsinformasjon for Norges forskningsråd.

Styringsinformasjon for de sektorpolitiske prioriteringene fremgår i struktur og forventninger til rapporteringen i vedlegg til årsrapporten (departementsvise rapporter). Vi viser til punkt 5 Rapportering for 2022 i dette tildelingsbrevet for presisering av hvilke sektorpolitiske prioriteringer [departement] forventer at Forskningsrådet skal rapportere på.

3 Budsjettildelinger og fullmakter for 2022

I dette avsnittet omtales alle budsjettildelingene, spesifisert med tilhørende betegnelser (kapitler og poster). Her samles også alle budsjettmessige føringer som det enkelte departement knytter til sine midler til Forskningsrådet. Så langt som mulig bør departementene unngå å knytte aktivitetskrav til sine tildelinger.

Ambisjonen bør være at det over tid blir mer overordnet styring og færre detaljerte føringer fra departementenes side, slik at Forskningsrådet får større frihet i oppgaveløsningen og dermed kan utnytte de samlede tildelingene fra departementene til å sikre best mulig måloppnåelse.

I tillegg bør departementene gi en oversikt over når midlene kommer til utbetaling og eventuelle budsjettmessige justeringer (tekniske justeringer). Departementene bør maksimalt ha to utbetalinger i året (januar og august).

Departementene bør videre gi Forskningsrådet fullmakt til å omfordele midler som følge av for eksempel forsinkelser i utlysninger eller dårlig søkning til enkelte utlysninger. Dette vil bidra til å gi Forskningsrådet nødvendig fleksibilitet og sikre mer effektiv ressursbruk.

KD foreslår følgende standardtekst i departementenes tildelingsbrev:

De midler som [navn på departement] stiller til disposisjon for Forskningsrådet skal utnyttes effektivt og målrettet. [Navn på departement] gir Forskningsrådet fullmakt til å omfordele midler mellom virkemidler innenfor bevilgningen på en post, så lenge måloppnåelsen sikres på lengre sikt. Årsaker til omdisponeringer kan være forsinkelser i utlysninger eller dårlig søkning ved en bestemt utlysning. Avvik fra spesifikke føringer i tildelingsbrevet og/eller vesentlige omdisponeringer skal alltid tas opp med departementet som tildeler midler.

Standardtekst for departementer med avsetninger, eller som har omprioriteringer av avsetninger som en følge av Solberg-regjeringens forslag til statsbudsjett 2022:

Kunnskapsdepartementet vil gjennomgå praksisen i Forskningsrådet for bruk av avsetningene for å sikre at økonomiregelverket og bevilgningsreglementet er ivaretatt. [Navn på departement] vil ha dialog med Forskningsrådet om omprioriteringer av avsetninger på departementets område til prioriterte satsinger i tråd med de føringene som er omtalt i Prop. 1 S for Kunnskapsdepartementet og de respektive departementenes proposisjoner.

4 Felles post for virksomhetskostnader

Virksomhetskostnadene over kap. 285 post 55 skal dekke alle kostnader til drift av Forskningsrådet, dvs. alle kostnader som ikke er FoU-midler som skal fordeles videre. Unntaket er nasjonale fag-, tema- og institusjonsevalueringer som fortsatt vil bli finansiert gjennom FoU-midlene fra det enkelte departement.

Hovedregelen er at midlene på denne posten skal dekke kostnader til drift av Forskningsrådets virksomhet uavhengig av endringer i FoU-budsjettet. Det er fastsatt overordnede retningslinjer for styringen av midlene på denne posten.

KD legger til grunn at finansiering av forskning, overordnet forskningspolitisk rådgivning og sektorpolitisk rådgivning skal være de forskningsrådsoppgavene som skal ha høyest prioritet. Forskningsrådet skal fortsatt ivareta en rekke oppgaver for departementene, f.eks. sekretariatsfunksjoner for Skattefunn-ordningen og flere av 21-strategiene, oppgaver i forvaltningen av de regionale forskningsfondene og allmennrettet formidlingsarbeid. Forskningsrådet skal også videreføre sitt internasjonale arbeid for departementene med sikte på bistand og mobilisering til internasjonalt forskningssamarbeid.

I den grad det oppstår prioriteringsutfordringer innenfor rammen av midlene på denne posten, skal Forskningsrådet og departementene ta dette opp med KD.

KD foreslår følgende standardtekst i departementenes tildelingsbrev:

Virksomhetskostnadene over kap. 285 post 55 skal dekke alle kostnader til drift av Forskningsrådets virksomhet, dvs. alle kostnader som ikke er FoU-midler som skal fordeles videre. Unntaket er nasjonale fag-, tema- og institusjonsevalueringer som fortsatt vil bli finansiert gjennom FoU-midlene fra det enkelte departement.

Finansiering av forskning og overordnet forskningspolitisk og sektorpolitisk rådgivning skal være de oppgavene som fortsatt skal ha høyest prioritet, jf. Forskningsrådets vedtekter. [Navn på departement] viser til Kunnskapsdepartementets tildelingsbrev som etatsstyrer for nærmere beskrivelse av hvilke tjenester som Forskningsrådet skal ivareta for departementene innenfor rammen av midlene på posten for virksomhetskostnader.

Dersom departementet har behov for å omtale særlige oppgaver som skal dekkes av virksomhetskostnadene eller nye oppdrag og krav som medfører økte virksomhetskostnader kan det legges inn en kort tekst her, jf. omtale i KDs brev som etatsstyrer.

5 Rapportering for 2022

Departementene og Forskningsrådet har samarbeidet om å utvikle struktur og forventninger til rapportering i årsrapporten (rapport på samlet måloppnåelse) og vedlegg til årsrapporten (departementsvise rapporter), jf. punkt 5 *Rapportering for 2022* i KDs tildelingsbrev som etatsstyrer.

I dette avsnittet kan departementene tydeliggjøre hvilke av de sektorpolitiske prioriteringene Forskningsrådet skal rapportere på i de departementsvise rapportene. KD viser til tillegg til tildelingsbrev 2016, om krav til årsrapporten. I dette tillegget presiserte departementene hvilke sektorpolitiske prioriteringer de ønsker at de departementsvise rapportene skal struktureres etter. Det er naturlig at departementene tar utgangspunkt i dette for å presisere hvilke sektorpolitiske prioriteringer de ønsker rapportering på i årsrapporten for 2022.

Departementene skal være tilbakeholdne med å stille egne og særskilte rapporteringskrav, jf. punkt 2.2.

KD foreslår følgende standardtekst i departementenes tildelingsbrev:

[Navn på departement] ber om rapportering på følgende sektorpolitiske prioriteringer: x, z, y. De sektorpolitiske prioriteringene er utdypet i punkt 2.1 i dette tildelingsbrevet. Rapporteringen på bruk av midlene skal skje i tråd med struktur og forventninger til rapportering i vedlegg til årsrapporten (departementsvise rapporter).

For departementer der det ikke er vurdert som hensiktsmessig å lage en egen inndeling etter sektorpolitiske prioriteringer, foreslår KD følgende standardtekst i departementenes tildelingsbrev:

[Navn på departement] ber om at sektoransvaret legges til grunn for rapporteringen. Sektoransvaret er utdypet i punkt 2.1 i dette tildelingsbrevet. Rapporteringen på bruk av

midlene skal skje i tråd med struktur og forventninger til rapportering i vedlegg til årsrapporten (departementsvise rapporter).

6 Planlagte styringsmøter

Alle departementer skal som hovedregel gjennomføre ett styringsmøte med Forskningsrådet per år. Avhengig av behov kan to styringsmøter vurderes.

Her gis en oversikt over departementets planlagte styringsmøte(r).

Retningslinjer for observatørers deltakelse i Forskningsrådets porteføljestyrer¹

Når et departement mener det er særskilt behov for deltakelse i et porteføljestyre, f.eks. fordi departementet er direkte bruker av resultatene av forskningen eller er en betydelig finansiør, kan departementet delta som observatør i porteføljestyret.

Retningslinjer for observatører fra departementene i Forskningsrådets porteføljestyrer:

- Observatør og vara for observatør oppnevnes av departementet
- Observatør skal være ansatte i departement eller i relevant direktorat
- Observatør har møte- og talerett, men ikke forslagsrett. Observatører skal ikke delta i diskusjoner og beslutninger som f. eks. konkrete tildelinger til forskningsprosjekter
- Observatør skal bidra med faktaopplysninger og relevant informasjon som er viktig for diskusjonene i porteføljestyret
- Observatør har tilgang til alle sakspapirer i porteføljestyret

Kunnskapsdepartementet vil ha dialog med Forskningsrådet om utviklingen i antall observatører. Erfaringer med ordningen med observatører vil bli vurdert etter ett år.

Følgende bestemmelser i offentlighetsloven kommer til anvendelse for håndtering av innsynsbegjæringer i sakspapirer til porteføljestyrer:

- a) Opplysninger underlagt taushetsplikt skal unntas etter § 13.
- b) Opplysninger om forskningsideer og forskningsprosjekter kan unntas etter § 26 fjerde ledd. Det vil normalt være behov for slike unntak.
- c) Alle saksdokumenter til observatørene kan unntas etter § 15 tredje ledd jf. andre ledd om innhenting av råd og vurderinger. Unntaket gjelder for de delene av dokumentene som gjelder slike råd/vurderinger, og bare så langt det er "påkravd av omsyn til ei forsvarleg ivaretaking av det offentlege sine interesser i saka". Unntaket gjelder både innhenting og avgivelse av råd/vurderinger, og også for innkallinger til og referat fra møter.

¹ <https://www.forskningsradet.no/om-forskningsradet/oppgaver-organisering/portefoljestyrer/>